

ВІСНИК ЖЕСЕРНД

-VISNYK

Свобода народам!
Свобода людині!

СУСПІЛЕНФ - ПОЛІТИЧНИЙ МІСАЧНИК

ЗМІСТ

Григорій Чупринка — Вифлеємські пастухи	1
С. Корнич — Огляд світових подій	2
Анатоль В. Бедрій — Велична доба кн. Ольги	4
Г. Величко — Чекання	6
Д-р М. Кушнір — Большевицька філософія	7
I. Савич — „Насильна українізація” і „переслідування незахисників”	10
В. Давиденко — Скільки ще треба доказів?	12
Ю. Тис-Крохмалюк — Збройні сили світу	15
Нестор Ріпецький — Балляда про ліс	16
Софія Наумович — Російські „ліберали”	17
П. Кізко — А про свій терор мовчатъ	19
М. Островерха — Уламки з широкого світу	22
З нових видань	23
Хроніка	25
Вісті Об'єднання Жінок ОЧСУ	27
Документи з того боку	32
Події велики й маленьки	33

ОРГАНІЗАЦІЯ
ОБОРОНИ
ЧОТИРЬОХ
СВОБІД
УКРАЇНИ

У ВИДАВНИЦТВІ ООЧСУ МОЖНА НАБУТИ СЛІДУЮЧІ КНИЖКИ:

Е. Маланюк: Illustrissimus Dominus Mazepa — тло і постать, стор. 32	0.50	Л. Полтава: 1709 (роман), стор. 224, ціна: т. о. 2.50 м. о.	2.00
Е. Маланюк: Малоросійство, стор. 36	0.50	Я. Стецько: 30-те Червня 1941 р., стор. 463, ціна: т. о. 7.00, м. о.	6.00
Е. Маланюк: До проблеми большевизму, стор. 82 1.00		М. Сосновський: Україна на міжнародній арені 1945-1965, стор. 272	3.50
Е. Маланюк: Нариси з історії нашої культури, сторр. 80	0.50	Ф. Б. Корчмарик: Духові впливи Києва на Москов- щину в добу Гетьманської України, стор. 245 4.00	
Е. Маланюк: Остання весна (поезії), стор. 104	1.50	* Коссак-Охримович-Турап: стор 190, ціна: т. о. 4.00, м. о.	3.00
Е. Маланюк: Серпень (поезії), стор. 72	2.00	О. Дяків-Горновий: Ідея і чин, стор. 408, т. о.	5.00
* Історія Русів, стор. 346	3.00	П. Савчук: Гетьман Мазепа	2.00
Д. Донцов: Підстави нашої політики, стор. 210	2.75	П. Савчук: Ідея і любов (драма на 3 дії)	0.50
Д. Донцов: Правда праділів великих, стор. 95	1.00	П. Савчук: Чотирьох з мільйонів (трагедія на 5 дій)	1.00
Д. Донцов: Хрестом і мечем, стор. 319, ціна: т. о. 5.00, м. о.	4.00	П. Савчук: Облога замку (мелодрама на 5 дій)	1.00
О. Оглоблин: Гетьман Іван Мазепа та його доба, стор. 410	6.00	О. Бабій: Повстанці (поема), стор. 180	2.00
О. Оглоблин: Думки про Хмельниччину	1.00	О. Запорожець: В одвічній боротьбі, стор. 370	2.00
О. Оглоблин: Українсько-московська угода, сторі- нок 100	0.50	Вадим Лесич: Кам'яні луни	1.50
О. Оглоблин: Хмельниччина і українська держав- ність, стор. 24	0.25	Р. Володимир: Палкі серця (поезії), стор. 215	2.50
О. Оглоблин: Думки про сучасну українську істо- ріографію, стор 87	1.50	Зореслав: З ранніх весен (поезії), стор. 112	2.00
А. Кияжинський: На дні СССР, стор. 232	2.75	“ЗА ВОЛЮ УКРАЇНИ” — історичний збірник УСС, 1914-1964, стор. 608, т. о.	12.00
У. Самчук: Чого не гоїть вогонь (роман), сторі- нок 288	3.75	В. Гаврилюк: Тінь і мандрівник (поезії), стор. 105 2.00	
Ф. Одрач: Щебетун (повість), стор. 294	2.50	М. Кушнір: Край і еміграція, стор. 47	0.75
Т. Ерем: Советський акваріюм, стор. 142	0.50	М. Островерха: На закруті, стор. 142	2.00
Л. Старицька-Черняхівська: Іван Мазепа, сторі- нок 154	1.25	М. Островерха: Великий Василіянин, стор. 48	0.50
Л. Старицька-Черняхівська: Останній спіл, сторі- нок 44	0.50	М. Островерха: Гомін здалека, стор. 127	1.50
М. Щербак: Вагаття (лірика), стор. 64	0.75	М. Островерха: Близки і темряви (спогад), стор. 208	2.00
М. Щербак: Шлях у вічність, стор. 29	0.25	М. Островерха: Чорнокнижник із Зубрівки, стор. 32 0.50	
В. Гришко: Панславізм в советській історіографії і політиці, стор 37	0.25	М. Островерха: Грозна калини, стор. 132	2.00
В. Кравців: Людина і воїк (сл. п. Р. Шухевича- Чупринки), стор. 31	0.25	М. Островерха: Без докору (міркування на мис- тецькі теми), стор. 154,	1.50
РІЧНИКИ ВІСНИКА (тверда оправа)	8.00	М. Чубатий: Княжа Русь-Україна та виникнення трьох східнослов'янських націй	2.50
Е. Ляхович: Перевірка наших позицій, стор. 15 ...	0.25	Хосе Орtega - i - Гассет: Бунт мас	2.00
Е. Ляхович: Форма і зміст українських змагань	2.50		
В. Січинський: Крим (історичний нарис), стор. 31 0.25			
П. Мірчук: З моого духа печаттю (25-ліття ОУН), стор. 30	0.50		
П. Мірчук: Відродження української ідеї, стор. 63 1.00			
П. Мірчук: Під покров Богородиці (свято УПА), стор. 32	0.25		
П. Мірчук: Українська визвольна справа і україн- ська еміграція	1.00		
П. Мірчук: Українська Повстанська Армія — 1942- 1952, стор. 319	2.00		
П. Мірчук: Українська Державність 1917-1920, стор. 400	5.00		
С. Збарабський: Крути, стор. 104	1.00		
Г. Косинка: Фавст з Поділля, стор. 95	1.00		

АНГЛОМОВНІ ВИДАННЯ

Le Vasseur De Beauplan: A Description of Ukraine 3.00	
N. Chirovsky: Old Ukraine, 480 pp.	7.00
N. Chirovsky: The Economic Factor in the Growth of Russia, 178 pp.	3.75
N. Chirovsky: The Ukrainian Economy, 93 pp.	1.50
N. Chirovsky: An Introduction to Russian History, 280 pp.	4.50
L. E. Dobriansky: The Vulnerable Russians, 454 pp. 6.00	
L. Mirchuk: Ukraine and its People, 280 pp.	3.00
O. Honcharuk: If war Comes Tomorrow, 63 pp.	1.00
W. Dushnyck: The Ukrainian-Rite Catholic Church at the Ecumenical Council (1962-1965), 191 pp. 3.00	

Замовлення висилати на адресу:

V I S N Y K

P. O. Box 304, Cooper Station
New York, N. Y. 10003

ОРГАНІЗУЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ „ВІСНИКА”! ВИРІВНЮЙТЕ ЗАДОВЖЕННЯ!

ВІСНИК

Христос родився-славіте Його!

Григорій Чупринка

ВИФЛЕЄМСЬКІ ПАСТУХИ

Розірвались горні хмари,
зникли тіні степові,
десь прокинулись отари
і спокійні вартові.

Мов корона-діядема
світової красоти,
ясна зірка Вифлеєма
промінь кинула святий.

В шатах ногі блиск пророгий
все обняв і огорнув
і в закриті сонні огі
палом радости дмухнув.

Мов позбавлені полуди,
огі глянули сміліш,
і юнацькі дужі груди
сколихнулись веселіш.

Діти праці, діти степу,
що з отарами зросли,
до таємного вертепу
дивну радість понесли.

Радість змугеного стану,
дивну зіроньку із зір —
щастя, волю довгождану
і душевний тихий мир! ..

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ І НОВИМ РОКОМ ВІТАЄМО УКРАЇНСЬКИЙ НАРОД, УКРАЇНСЬКІ ЦЕРКВИ ТА ІХНЮ ІЄРАРХІЮ, НЕЗЛАМНИХ БОРЦІВ ЗА ПРАВА УКРАЇНИ НА РІДНІ ЗЕМЛІ, УКРАЇНСЬКИХ В'ЯЗНІВ У МОСКОВСЬКИХ ТЮРМАХ, КОНЦТАБОРАХ І НА ЗАСЛАННІ, ЧЛЕНСТВО ООЧСУ, ОЖ ОЧСУ І ВСІХ ІНШИХ ОРГАНІЗАЦІЙ УКРАЇНСЬКОГО ВІЗВОЛЬНОГО ФРОНТУ, ЧИТАЧІВ І ПЕРЕДПЛАТНИКІВ „ВІСНИКА“, УКРАЇНСЬКІ ПОЛІТИЧНІ І ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ТВЕРДО СТОЯТЬ НА САМОСΤІЙНИЦЬКИХ ПОЗИЦІЯХ —

ГОЛОВНА УПРАВА ОРГАНІЗАЦІЇ ОВОРОНИ
ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ
РЕДАКЦІЯ „ВІСНИКА“

C. Корніг

ОГЛЯД СВІТОВИХ ПОДІЙ

Західна Європа

Західні коментатори-оптимісти прийшли були до переконання, що СССР хилиться до упадку. Свідчить про це мали такі факти, як погіршення стосунків Москви з іншими комуністичними партіями, особливо в Європі, спір Москви з Китаєм, що виявляється не тільки в „соціалістичній лайці” у пресі і радіо, але й в прикордонних сутичках з убитими та раненими і — в зростаючих в СССР економічних труднощах. Положення раптом змінилося, коли Москва знову „відчула сантимент” до червоних китайців і розпочала з ними переговори про кордони і співпрацю. Ці засекреченні переговори викликали тиху паніку на Заході.

Вибори в Західній Німеччині вигралі соціал-демократи. Створений ними новий уряд під проводом канцлера Віллі Брандта відразу проголосив зближення з Москвою, співпрацю з Східньою Німеччиною та Польщею і т. д.

Москва вже довший час веде політичну акцію в Європі за розв'язання пакту НАТО та фіктивного Варшавського Оборонного Союзу і створення на їх місці т. зв. Оборонного Європейського Союзу, звичайно, після усунення американських залог і військових баз. Цікаво, від кого той Союз мав би боронити Європу — хіба від ЗСА. Все це тонкими нитками ший обман, що має заслонити заміри Москви опанувати Європу „мирними” засобами, шляхом просяннення зсередини, комунізації і „демократичних виборів”, в яких вибрані будуть прихильники Москви, пізніше заступлені комуністами, як то сталося в Чехо-Словаччині. Москва в цьо-

му напрямі діє енергійно. На сесії ОН в Нью-Йорку делегат Фінляндії зголосив внесок про скликання загальноєвропейської конференції для створення Оборонного Союзу. Цей московський проект не мусить бути вже тепер, негайно зреалізований, але він ослабить НАТО, яке й так не чується міцним після виступлення знього Франції, застереження Данії і Норвегії, а також різних організаційних недотягнень.

На початку грудня Москва виступила з пропозицією скликати нараду в справах європейської безпеки. Державний секретар В. Роджерс заявив, що Вашингтон не хоче займатися на цій нараді безцільними вправами в ораторському мистецтві. На сесії міністрів закордонних справ 15 держав — членів НАТО його позицію підтримано.

У Португалії відбулися вибори до парламенту. Це перші від 1926 р. вибори, в яких опозиція могла висунути своїх кандидатів. Вільні вибори закінчилися цілковитою перемогою урядової партії — Руху Національного Об'єднання.

У Франції президент Помпіду бореться з господарськими труднощами і менше часу присвячує закордонній політиці. Його політика йде автоматично по лінії зasad, встановлених ще за часів до Голля. Міністер закордонних справ Морріс Шуман, відвідавши Москву, обговорював там головно господарські справи. В закордонній політиці М. Шуман хотів би довести до співпраці об'єднаної Європи з Москвою, згідно з лінією де Голля, але сам, очевидно, Москви не любить.

Події в ЗСА

Мирові переговори Південного В'єтнаму і ЗСА з Ганоєм і В'єтконгом виявляються непотрібною витратою часу, грошей і обніженням престижу ЗСА. Внаслідок цього голова американської делегації Лодж зрезигнував зі свого посту, заявивши, що Ганоєві зовсім не залежить на приспішенні переговорів і що комуністи не уступлять доти, поки Південний В'єтнам і ЗСА не зголосять цілковитої капітуляції. Отже, Москва готова битися „до останнього північнов'єтнамського вояка.

“VISNYK” — “THE HERALD”

Published by Organization for Defense of Four Freedoms for Ukraine, Inc.

Monthly except July and August when bimonthly.
Second class postage paid at General Post Office,

New York, N. Y.

Board of Editors

Address: P. O. Box 304, Cooper Station,
New York, N. Y. 10003

Восени в численних містах ЗСА відбулися зорганізовані лівими елементами демонстрації проти війни у В'єтнамі. Протести ті дістали назву „В'єтнамський мораторій”. Демонстранти домагалися негайного виведення американських військ з В'єтнаму. В демонстраціях взяли участь ліві студенти стилізовані під бітніків, негри під проводом пані Кінг і в замаскованому вигляді комуністи. Зорганізовані в юніях робітники, поважніші громадські й політичні організації в цих виступах участі не брали. Деякотрі „голуби” з демократів підтримували „мораторій”.

Подібні демонстрації відбулися в Лондоні, Парижі, Римі, Брюсселі, Відні, Копенгагені і Токіо. Це свідчить про те, що організували їх міжнародні чинники, а найбільше зацікавлена в них була Москва. Були також численні контрдемонстрації на користь політики Ніксона.

3-го листопада президент Ніксон звернувся з промовою до американського народу, в якій з'ясував ситуацію у В'єтнамській війні і дальші пляни її ведення. Він пригадав рішення трьох попередніх президентів про потребу допомоги В'єтнамові, пригадав, що він не погоджувався зі способом ведення війни, а далі стверджив, що відкликання американських військ з В'єтнаму було б катастрофою не лише для тієї країни, а й для ЗСА. Президент категорично відкинув поради тих, які домагаються негайного виступу з В'єтнаму. Він твердо заявив, що не піддається натискові вуличних демонстрацій, і опрацював плян виведення американських військ з В'єтнаму, але термін виведення не оголосить, щоб ворог не використав їх у своїх інтересах. Виведення американських військ, сказав Президент, залежатиме від підготови південнов'єтнамських військ до перебрання дальншого ведення війни проти агресорів.

Президент повідомив, що свого часу вислав був листа до Го Чі Міня в справах замирення, але той за кілька днів перед смертю зажадав повної капітуляції ЗСА. Президент заявив, що комуністам не вдається перемогти чи понизити ЗСА, а тільки американці можуть це зробити, натякаючи на капітулянтські демонстрації меншості, Президент звернувся до „мовчазної більшості” американського народу зі закликом підтримати його.

Промова Президента, виголошена в діловому і рішучому тоні, без реторичних прикрас і патосу, викликала ентузіазм. Більші Дім одержав численні гратуляції і вислови підтримки телефонічно, телеграмами і листами. Секретар Білого Дому Р. Зіглер заявив, що досі ще не було такої реакції на жадну промову президента. Сто членів Конгресу — по 50 з обох партій — видали спільну заяву, в якій закликали до підтримки президента в його зусиллях до справедливого миру в В'єтнамі. Опозиція крайньо подразнена промовою президента Ніксона.

Організатори „в'єтнамського мораторію” 13-16 листопада провели дальші демонстрації, а ветеранські й інші організації відповіли на це успішними маніфестаціями за підтримкою політики Президента.

Велике враження в цілому світі викликали виступи віцепрезидента Спіра Егню, в яких він тактику демонстрантів назвав „какафонією в безглазому монолозі”, а самих їх „людьми, які не дозволяють опонентам висловлюватись, своєї власної програми не мають, яких історія нічого не навчила”. Віце-президент гостро критикував пресу і телевізію за тенденційне наспільнення світових і внутрішніх подій.

„Дейлі Ньюс” оцінив програму промову Президента, як дуже влучне накреслення пляну закінчення війни у В'єтнамі. Він рішуче пропонується домаганням „голубів” негайно відкликати війська ЗСА з В'єтнаму, бо таке відкликання наразило б десятки тисяч в'єтнамських громадян на вирізання їх комуністами. „Де Волл Стріт” писав, що „запропонований Ніксоном плян перекладення тягару боротьби на південних в'єтнамців є єдино розсудливим у теперішній невеселій ситуації”.

Віце-президент Південного В'єтнаму, марш. Нгуен Као Кі в своєму пресовому інтерв'ю заявив, що ЗСА не потребували б ангажувати у В'єтнамі півмільйонової армії, якби згодилися три чи чотири роки тому на розбудову південнов'єтнамських військ.

Наприкінці листопада відбулася чергова віправа американських астронавтів на Місяць, яка завершилась близкучим успіхом, що потвердив провідну роль Америки в розвитку науки і техніки. Советська спроба випустити на Місяць надпотужну ракету з людською зарядкою закінчилася катастрофічно.

Анатоль В. Бедрій

ВЕЛИЧНА ДОБА КНЯГИНІ ОЛЬГИ

У 1969 році припадало 1000-ліття від смерти української володарки, великої княгині св. Ольги. Проміжок часу від цієї дати в людських поняттях великий, бо коли рахувати суспільне життя поколіннями, то це було б 50 — 70 поколінь. Якщо ж взяти під увагу, що період панування княгині Ольги — це період, близький до зеніту могутності української держави, і якщо усвідомити, що період її володіння прийшов у висліді життя безлічі поколінь, початок яких губиться в праісторичній давнині, то згадка про цю дату дає нам нагоду кинути оком на тисячолітнє життя української нації, пригадати її величну добу та набратися свіжих сил, щоб поборювати тяжкий стан, в якому Україна перебуває нині.

В 945 році, коли княгиня Ольга, після смерті свого чоловіка, великого князя Ігоря, стала регенткою української держави, традиції державного життя в Україні були панівними і мали вже довгу минувшину. Згадаймо період панування великих князів Олега Віщого й Ігоря, які збудували суверенну соборну державу не як національну політично-військову силу, але

як національно-свідому самобутню державу на основі державницьких прагнень попередніх поколінь. Згадаймо початковий формотворчий період цієї держави за князя Аскольда в IX стол., головною метою якого було усамостійнити Україну від Хозарії. Згадаймо двохсотлітній період визрівання українських державницьких сил під хозарським пануванням. Згадаймо бурхливу, хоч мало відому, добу життя нашої нації під назвами антів і слов'ян, після відходу з українських земель готів і гунів. Врешті сягнімо до грецько-української, себто гелленістичної Босфорської держави, яка проіснувала 840 років, починаючи від кінця V стол. перед Христом. Можна сягати ще далі в давнину почерез мало відому епоху кіммерійської державності аж до початків української нації в т. зв. трипільській культурі III тисячоліття перед Христом.

Велич великої княгині Ольги полягав у першу чергу в її зрозумільні тогочасного геополітичного, геокультурного й геогосподарського положення України та веденні нею розумної політики в усіх тих трьох аспектах державного

Близький Схід

В Ізраїлі у виборах до парламенту урядова коаліція — Партія Праці і соціалістична партія — втратила 7 мандатів, але прем'єр Голда Меїр залишилася на своєму пості, притягнувшись до урядової коаліції одну з менших партій. Права Партия збільшила свій стан посідання, але не має ще більшості.

Боротьба Єгипту з Ізраїлем, а також терористичні акції арабських партизанів з Ливану щораз підсилюються. Уряд Ливану виступив збройно проти партизанів, які перейшли на його терени, щоб звідтам атакувати Ізраїль. Ізраїль перестеріг Ливан проти допомоги арабським терористам. Врешті в справу вмішався єгипетський президент Нассер, який провів переговори з обома сторонами і допровадив до перемир'я.

Щодо принципів замирення на Близькому Сході, то передбачається, що мировий договір

мав би бути узгіднений поміж Ізраїлем і арабами за посередництвом представника ОН Гунера Яррінга. Ізраїль повинен визначити термін відкликання своїх військ з окупованих теренів до нових кордонів, які мають бути узгіднені між обома сторонами. Не узгідненими залишаються питання об'єднання Єрусалиму і арабських втікачів. Коли ЗСА і Москва узгіднять ті питання, справа буде передана на розгляд Британії і Франції, а далі переайде на розгляд Ради Безпеки ОН. Але з усього виходить, що Москва не заінтересована в умиротворенні Близького Сходу.

Близький Схід і Середземне море — один з найважливіших стратегічних районів, де збігаються політичні проблеми не тільки арабів і Ізраїлю, але також Франції, Англії, ССР і ЗСА. Поки араби не перестануть фліртувати з Москвою — вони не можуть розраховувати на прихильне відношення західних країн.

життя. Княгиня Ольга глибоко пізнала суть внутрішньоукраїнських державно-конституційних, духовно-культурних і суспільних процесів. Слушно наш літописець назвав її „наймудрішою між усими людьми”.

Попередники Ольги будували державу на консервативному, поганському українському націоналізмі, зорієнтованому на хозарську концепцію культурно-релігійної толеранції, першорядного значення міжнародної торгівлі як силою бази держави і варязькому понятті військової провідної верстви. Велика княгиня Ольга фактично започаткувала революцію в українській державній концепції: прийнявши християнство, вона прийняла своєрідну українську концепцію християнського націоналізму. Християнізацією зовнішньої політики вона ввела Україну в круг християнських держав Європи, але, з другого боку, залишила „хозарсько”-староукраїнські традиції внутрішнього федерацізму, пліоралізму, культурної толеранції, себето відкинула візантійський цезаро-папізм, імперський централізм, деспотично-тоталітарний світогляд. Україна мала стати політично-культурною одиницею згідно з її положенням між Європою і Азією, мала перестати бути сателітом Візантії і Хозарії.

Зміна в українській політиці віддзеркалювала зміни в міжнародній ситуації. Послабли сили хозарів і печенігів, з якими Візантія була в постійному союзі проти України в періоді панування Олега й Ігоря. Розрив цього протиукраїнського союзу завдячуємо воєнним перемогам Олега й Ігоря в не меншій мірі, як дипломатії Ольги, поїздка якої до Візантії була найбільшим успіхом в цьому напрямі. Правдоподібно, за панування княгині Ольги Україна здобула найкраще становище супроти Візантії як завершення столітнього процесу росту України та конкурента Візантії на гегемонію в Чорноморському просторі. Символічно цей союз заманіfestував візантійський імператор в 957 році, ставши хресним батьком Ольги.

959 року княгиня Ольга вислава місію до Римської Імперії Німецького Народу з проханням прислати в Україну місіонарів. Німецький імператор цей важливий дипломатичний крок сприйняв позитивно і в Україну виїхала місія під проводом Адалберта, хоч на місце призна-

чення вона не доїхала. Єдиним залишком цієї місії є церква в Перешилі.

Перед кн. Ольгою зв'язки України з Західною Європою йшли через Візантію або через Скандинавію. Тепер Київ встановив прямий, безпосередній зв'язок з країнами Центральної Європи. Зносини з Німеччиною допомогли сягнути сильнішу позицію супроти Візантії, і від часів панування Ольги датується довголітна приязнь між Україною і Німеччиною, часом скерована проти Польщі.

Внаслідок пожвавлення торгівлі між Україною і центральними європейськими країнами почав занепадати Новгород: торгівля з Україною відтепер ішла більше західнimi шляхами. Перед пануванням Ольги великий вплив на українські міжнародні відносини мали Хозарія, Візантія і варяги. За володіння Ольги Україна зайняла незалежне місце в міжнародніх відносинах внаслідок відкриття нових балансуючих чинників.

Під проводом княгині Ольги відбувалася внутрішня трансформація України з своєрідного ізоляціоністичного націоналізму, вкоріненого в українській національній стихії, провінціалізму попередніх поколінь та глибокого консерватизму державних і суспільних форм в нову, модерну європейську націю. Внутрішні зміни відбувалися еволюційним порядком, що означало високий рівень суспільного й культурного вирослення, зрізничкованості. Нове не було насаджуване насильно, а старе не ставало реакційним: консервативні й поступові сили органічно єдналися в нову державно-національну синтезу.

За великої княгині Ольги переведено конституційну реформу: українська держава перетворилася з конфедерації провінцій-племен на федеративну державу. Драматичним доказом цієї зміни було скасування напівнезалежності чи радше фактичної незалежності деревлян. Треба пам'ятати, що вже за Олега всі українські провінції-племена визнавали Київ свою столицею. Олег оформив тодішню конфедеративну концепцію української держави, назвавши Київ „матір'ю городів руських”. Він же дав закон 884 року, за яким жадна українська територія не мала більше платити данини хозарам. Зовнішню самостійність всієї української

території потвердили договори Олега й Ігоря з Візантією, в яких Візантія визнала фактично існування української держави, яка охоплювала всі українські провінції.

В часах Ольги Київ стає не лише формальною, але й фактичною столицею України. Перед її пануванням провідні одиниці в провінціях лишалися в своїх провінційних столицях-городах, а вся державна влада була в руках киян, полян та варягів. Ольга закликала провідні одиниці з провінцій до центрального державного уряду, а на провінції розсыпала своїх урядовців. За володіння Ольги починає меншати роля варягів, вплив яких залишається тільки у війську. В Києві на державну владу мала деякий вплив велика жидівська колонія. Жиди були промотором української міжнародної торгівлі, носіями культурних впливів. Однак за Ольги їх значення зменшується, бо в міжнародних зносинах щораз більшу участь беруть провінції, отже місцеві люди. Олег і Ігор трактували Київ як політичну столицю України, Ольга додала ще й характер культурної столиці. Тому за Ольги в Києві почав зароджуватися комплекс українського християнського месіанізму.

Княгиня Ольга присвячувала багато уваги розвиткові національного господарства й внутрішньої торгівлі. Вона їздila по провінціях, щоб запізнатися з місцевими умовами. Через ці свої державні поїздки надовго залишилася пам'ять про Ольгу, як про мудру адміністраторку і визначного суспільного діяча. Літописи відмічають, що Ольга встановила правила для ловецьких районів, визначила одностайну систему податків для всіх провінцій-племен.

Велика княгиня Ольга своїм охрищенням дала приклад, але не намагалася силою насаджувати християнство як державну релігію. Її християнство було християнством праці, прагненням до кращого, характеризувалося високим рівнем суспільної відповідальності. Однак індивідуальна українська людина не була змушенівана проти своєї волі прийняти християнство і чужинецькі меншини не були переслідувані за те, що визнавали іншу релігію.

У Візантії княгиня Ольга передала імператорові дар української роботи: золоту таріль викладену перлами і з гравюрою Ісуса Христа. Цей факт означає, що вже тоді працювали в

Ганна Велизко

ЧЕКАННЯ

Розшукуюмо тих, хто знав:
Мого брата...
Мого сина...
Мого мужа...
Мого батька...
Мого дядька...

Відгукнітесь — хоч тінню, хоч словом.
Розкажіть про батьків і синів:
Матері,
Сестри,
Сироти,
Вдови
Ждуть листів... ще з війни.

Ви, хто чув,
Ви, хто знав,
Ви, хто бачив,

Про найтяжче скажіть, не мовчіть!
Хай вдова ще раз гірко поплаче
Над листом, мов на рідині плечі.

Україні мистці-християни. В українському культурному житті почалася своєрідна неогелленістична доба: українські мистці виховувалися на візантійських ідеях і зразках, але відразу застосовували їх до національної культури, що була під впливом Візантії, але не була її культурною провінцією.

Велика княгиня Ольга безперечно відіграла важливу роль в українській історії. Вона у великій мірі причинила до перетворення української нації на одну з наймодерніших, поступових, культурних націй середньовічного світу. Протягом понад ста років, від половини IX стол. починаючи, Україна видала ряд надзвичайно здібних, талановитих володарів: Аскольд, Олег, Ігор, Ольга, Святослав. Кожний з них перебирав осяги попередників і давав свій вклад, так що з пануванням кожного чергового з тих князів Україна могутніла, росла й розвивалася. Велика княгиня Ольга в цій ланці зайняла визначне місце. Вона причинила до закріплення підвалин української держави, що втрималася суверенною, хоч в різних межах, аж до половини XIV стол., себто майже наступних 400 років.

Д-р Михайло Кушнір

БОЛЬШЕВИЦЬКА ФІЛОСОФІЯ

2. Посередні джерела

Зіставлення фактів із життя і діяльності чотирьох головних авторитетів большевицької філософії дозволяє зорієнтуватись в її джерелах. Є три такі джерела: німецька романтична філософія, природничий матеріалізм і російські релігійно-суспільні тенденції. Романтична філософія і матеріалізм мали вплив на Маркса й Енгельса, тоді як Ленін і Сталін внесли до системи третій елемент — російську містику.

1. Вплив Гегеля (1770-1831) на большевицьку філософію очевидний, і самі большевики не заперечують цього. Сталін пише, що: „Маркс і Енгельс, окреслюючи свою діялектичну методу, покликаються звичайно на Гегеля, на філософа, який виголосив основні характеристичні тези для їх діялектики. Але з цього не виходить, що діялектика Маркса й Енгельса була ідентична з гегелівською. Маркс і Енгельс взяли з діялектики Гегеля тільки її „раціональний стрижень”, відкидаючи ідеалістичну шкаралупу і розгортаючи далі саму діялектику, щоб надати їй новочасний науковий характер” (115).

Насправді цей „раціональний стрижень” відіграє в большевицькій філософії видну роль. Гегелівською є в ній моністична теза; з Гегеля взята доктрина про розвиток скоками, внаслідок боротьби суперечностей; гегелівською є наука про тягливість розвитку світу; гегелівським є примат суспільства над людською особою; з цього самого джерела походить догматичний раціоналізм, переконання, що, як говорив німецький філософ, „усе, що є, — розумне”. Загально, гегеліянство становить істотний складник системи.

На це походження большевицької філософії належить положити наголос тим більше, що матеріалістичний елемент заслонює деколи діялектику і спричиняє труднощі в розумінні дінамізму, говошеного большевиками. Цей динамізм, що має вигляд етичного наказу, вірі в постійний поступ, шляхом революції, до щораз кращих суспільних форм, отже до реалізації

етичного ідеалу, не міг би виступати в системі, спертій виключно на природничий матеріалізм.

Большевизм с почесем Гегеля спадкоємцем цілої романтичної епохи. Варто пам'ятати, що Гегель розгортає тези Фіхте, для якого найістотнішою в світі справою були суперечності-противенства, і що рух німецької романтичної філософії найщільніше пов'язаний з романтизмом у ширшому значенні, з революційним рухом, що змагає до поправи світу, що вірить у постійну зміну, противний усякому закостенінню. Цей революційний динамізм характеризує большевицьку філософію в не меншому ступені, ніж німецький романтизм. Очевидно, він не погоджується з матеріалізмом, але тільки пам'ятаючи, що романтизм лежить в основі системи в історичному й психологічному, а в конструкції — почесем діялектику — також у логічному значенні слова, можна зрозуміти большевицьку філософію як явище.

2. Побіч гегелівської діялектики і німецького романтизму, другим історичним джерелом большевицької філософії є матеріалізм природників XIX століття. Сполучка цього чинника з романтизмом може видаватися дивною, але, не зважаючи на це, є фактом, і це не тільки у большевиків. Маркс почав діяти в часі, коли зачінчувалася ідеалістично-романтична доба німецької філософії і починалася наступна доба, схарактеризована повним пануванням матеріалізму. Мислителем, що ввів Маркса в світ матеріалістичної мислі, є згідно з власною заявою творця соціалізму (яку теж цитує Сталін (99), Людвік-Фоєрбах (1804-1872), у якого „перехід від спекулятивної думки до погляду на світ і життя, спертоого на науковому досліді, виступає найбільш характеристичним способом”. (Гоффдінг). І саме від Фоєрбаха перейняв Маркс характеристичне сполучення гегелівської діялектики з матеріалізмом.

Але, як Сталін слушно підкреслює: „звідси не виникає, щоб матеріалізм Маркса й Енгельса був ідентичний з фоєрбахівським. Маркс і Енгельс взяли, в суті речі, з матеріалізму Фоєрбаха тільки його „центральний стрижень”, роз-

виваючи його далі в наукову філософічну терію матеріалізму..." (114).

Різниця між Марксом і Енгельсом, з одного боку, і Фоєрбахом з другого не засновується, отже, тільки на тому, що два перші відкинули етичні й релігійні погляди Фоєрбаха: їх істота має полягати, згідно з поглядом Сталіна, в „дальншому розгорненні матеріалізму”, і то в „наукову” теорію, подібно, як діялектика мала бути розгорнена в „новочасну й наукову” теорію.

Оті „новочасні й наукові” додатки до Фоєрбаха походять у Маркса й Енгельса, отже також і в большевиків, з теорії, голошених біля 1850 р. матеріалістами-природниками. Йдеться тут про суцільність тез, спільно боронених значною більшістю філософічних письменників з тих часів. Одну їх групу становлять природники: голландець Якоб Молескот (1822-1893 — головний твір: „Кругобіг життя”, 1852), німець Карль Фогт (1817-1895 — головний твір: „Фізіологічні листи”, 1845), Людвік Бюхнер (1824-1899, головний твір: „Сила і матерія”, 1855) і Гайнріх Чольбе (1819-1873, головний твір: „Новий виклад сенсуалізму”, 1855). Рівнобіжно з цим напрямок (матеріалістично думаючих природників) розвивався вже раніше позитивізм, що мав головного представника у Франції в Августі Конті (1798-1857, головний твір: „Курс позитивної філософії”, 1830-1842), а в Англії в Джоні Стюарті Міллі (1806-1873 — головний твір: „Система логіки”); врешті еволюціонізм, започаткований Карлом Дарвіним (1809-1882 — головний твір: „Постання видів шляхом природного добору”, 1859), головним теоретиком якого є Герберт Спенсер (1820-1903 — перший важливий твір: „Соціальні стани”, 1851).

Не зважаючи на різниці, що виступають між наведеними трьома групами письменників, їх погляд на світ у зasadі одинаковий: це — механістичний, детерміністичний і еволюціоністичний матеріалізм, так разючо подібний до нашкіцованої вище большевицької візії світу й людини, що реферування його було б повторюванням речей уже сказаних.

Різниці між цим поглядом на світ і большевицькою візією заходять тільки там, де в цій останній виступає гегелівська діялектика. Але

не тільки більшість тез — як матеріалізм, механістичний еволюціонізм, епіфеноменізм, детермінізм, теоріопізнавчий реалізм, сцієнтизм і т. п. походять із цього джерела, — звідти большевики взяли також свою загальну природничу поставу, незнану Гегелеві й суперечну з духом романтизму, і яка становить найвиразнішу рису їх філософії.

З цього самого джерела походить емоціональний стосунок большевиків до науки і віра, що техніка зуміє створити ліпший світ. Треба пам'ятати, що не тільки Конт став на старість містиком науки — всі майже сучасні пишуть слово „Наука” з великою „Н” і всім їм спільне оптимістичне переконання щодо певності наукових здобутків і щастя, яке цей поступ дасть людству. З тим лучиться також негативне становище супроти всякої метафізики, ідеалізму і релігії — таке характеристичне для большевиків.

З уваги на знання цього чинника в большевицькій філософії, варто звернути увагу на обставини, які спонукали мислячу Європу в половині XIX стол. покинути романтизм і прийняти природничо-матеріалістичне становище. Не це вплинув збіг кількох причин, які разом дали згадану вже певність і оптимізм матеріалістів.

Передусім наука, найперше фізика Ньютона, а потім біологія Клода Бернара і Пастера святкували безупинно великі теоретичні тріумфи. Відкривано щораз нові явища, і всіх їх вдавалося вияснити на ґрунті загальних зasad тієї науки. Поступ природничих наук у другій половині XIX стол. не має собі рівних у попередніх періодах.

Отісля цей поступ давав, уперше в історії, практичні висліди у вигляді техніки, яка почала саме в тому часі революціонізувати життя в Європі й Америці. З'явилось тоді так багато практичних винаходів, що люди визнали науку чародійною силою, здібною запевнити їм рай на землі.

Врешті в цьому часі був брак критичних сил, що могли протиставитися перебільшуванню ролі природничих наук. Філософія була після Гегеля глибоко скомпромітована. Логіка переходила від XVI стол. добу глибокого занепаду, і хоч біля половини XIX стол. починається її від-

outikhin cincem.

B hactyshomy nchii nepeñjemo peperit' zo
jbox rojorhinx octahix il' artopneterib.

tem maja takok pocincpka perirhina nocvara
nichtib XIX cto.; nekrin' buriha ha foqny cnc-
rejerihcra i blj' toljash' upipogohnik-b-marep-
smictronm orijation gospinenam 3azekint' blj'
Pecaymyohn, mokemo crepejint', mo mja jnn
pognt', hanpukrja, Bepejne — byjo monirkore.
oujhodzhanha solo, ak hanbaxjgnipolo — ak ne
nekrin' sajimutan noza ybaro, harib' nkuo 6
my pa3i pocincpke ukpejio gospinenam he ha-
rehna Garyyakich' il' cytpehochet'. B rokho-
bjip, aje il' hece takok shay' 3 pocincpko oto-
updejmetry he tihrik hanjae pocincpkin illjixi' il' o
mo e B cincem; perirhinhin pocincpkin illjixi' il' o
juposi' m. ih. hanjermie sposymirin cytpehochet',
spodymihna jernix il' pnc. Mokunro, il' oha tii
jukpejia gospinenpko pocincpko ojierunt' o
octarhna, il' ohepennha ybari ha pocincpki
tika gospinenh, aje ix teopia, — nkuo 6 he
arko updejmetom e he ayttteras nocvara, ahi upak-
bujopjorak solo jurnta, — arrnue cxiphoro no-
lo, a takok shajolihnhin otocjohor il' Czatira
il', il' oha bih rehni, hemeperepnenh il' rephom ycko-
i horjagam, hukpejiorahnha ha rokhin' copyh-
hingko tophor upincraehnh solo kinttenehori
cupparax, 3 komtihemtarin il' solo ajpedeo, o
he-pjimocofa, ak 6ecuhiporo artopneterib unx
pjimocofa. Fakt' nocnihoro intyarnha Tchihia,
buciytae ha rokohny kopl' a gospinenpki
cprk' e jutjorohorjohnn' kyjat' artopneterib, il' o
Bpeperit' ne-erponetckrini takok he-mapronct-
ohepennho, blj'mihna.

mapronam yrache ak epeci, xora tempihjorja,
pyrahna herjihinx il' mohismom htepmihetraji
pjimocofihinx tropx pas-y-pas sycpialameo tab-
tyot' epertik. Illjot' pme, a gospinenpki
pyroti i no-cektahtcpk haclarheli ocoen tpar-
chocgoom illjikom shajolihnhin il' tnn, arrn bi-
tj' pjerit', ak ych' a ych' pocincpki gospinenp-
kin micaahnax paskyeterba ak fajpui il' oto ak
Tlyntpca 3 tnn cyparshin phantrem cympo-

cajhnoo perihoro il'uxoy il' ecix nppgjtem.
cjh' jihna mokobcrhnx nnnhikra — a came za-

6yje mihine, he sycpialatepca a jkayh' il' erponet'-
il' mae gospinenpka filjocofoia, il' oho akv' mors
Takok takoi kpanho jormantnhoi foqny, ak
mockorhcnk nnnhikra.

hobki' is zatjokh' e, mabry', rncjihom rnhiny
fakt' kpanhochta gospinenhia y rnhiran' ncc-
"upnunoboro", exomhobahn rokhoi enparan',
aje toj', il' mokam' maja sarak' m hexixi' il' o
homipkobrachito a hopihanh' 3 gospinenam.
cncin' bnszharahotca hanjarai shazhno gispimo
coff' gospinenh, ak i cuparai, erpohnechki mapr-
markmazhcnihno, il' ohe pogjat' y croj' fil' o-
he kohehno mycnen' gyt' i htepmihetrahn' tak
nebh' ckrjazhnhn' cncem i jura ha il' tak jo-
tn, aje maja buriha ha npecyhennha harjociy ha
pejio he hrecjio zacajhnhn' hori smictror eljeme-
mietnika i pocincpka perihinitch', il' tpeje jk'e-
bunpkoi filjocofoi' bljipata gecaymihna takok
3. Bpeperit' merahy pojho a popyrahi' gospine-

upoton tpejchcnihnoi filjocofoi' filjocofoi' i dejiti.
pizjamy, choyakh' 3 bojokum cratohornulem cy-
ctemy, i karrelopnhchit' gospinenpko o mate-
zi'am jura haykors 3jogjykr', il' oponnay tii sposymihna ethy-
cncem; tihrik ha upomy tii sposymihna ethy-
mernki upo "horacchic", i "haykors", "ixhpoj"
Tihrik ha upomy tii sposymihna uponoriil' ojap-
hajkn.

mokjino bijnayt', he sainpehnhnun il'jot'
il' tpejchcnihm bnszharaca mocyjat', arrn he-
kybar' npeemory 3a npeemory ha il' rntazhion.
upocchium shahnem etjemetom, Mexahinuia ebar-
baria matpimchcnih tcan. Matpia gya ha han-
Ojke, tajjuna hayka ojhorjalo uponoriil' ojap-
montnom nocyuy jhocciba.

mo 3 ethyjactchnoio bljipo, hecenoio erhnhm
Mn maja jura he tihrik 3 mortpnoio, aje upa-
hck' upipogohnhnx hayk', ak shapajula tihshnha.
haykorsib' y hebhich' haykors teopjin' i bnsk'no-
lun tajymahntpca hezaxtara blja tajjuna

rk', il' he bljipata a XIX cto. jkayh' pojhi.
upogjyukjyatzca il' jurnta, aje, nujho ak jo-
kn. Uloparaa, katojnhn' pma mohnhjra
pokra gya no3ebarehi optihajhoh' i jkayh' jym-
kotognunam i upotnchtnam, upotnol' Bepo'n,
tii — a Bokhohac ongjri rojorhi pjerit' Tchihia
tphnhn bnszharajn bnszharaphe shahnha pjerit'

„НАСИЛЬНА УКРАЇНІЗАЦІЯ” І „ПЕРЕСЛІДУВАННЯ НЕСЛУХНЯНИХ”

Останнім часом витворилася серед значної частини американської молоді дуже дивна духовна постава: негація всякоого правопорядку, духових вартостей, добрих звичаїв і обичаїв, традицій, доброї поведінки. Вона домагається негайних реформ в усіх ділянках життя, домагається „визволення людини” від зобов’язуючих норм, стойть у завзятій опозиції до „естаблішменту”, тобто сучасного устрою та його проводу, ненавидить усіх тих, що стоять на його сторожі, як поліція, суд, адміністрація.

Це — наслідки каригідного, небувалого у світі „ай-донт-керства” батьків і педагогів, які дозволяють дітям буквально все, не карають їх, щоб не „кривдити”, не викликати у них „душевного болю”, почуття несправедливості. Американські церкви, школи, молодечі товариства не виховують молоді на здисциплінованих громадян, у пошані до авторитетів, свідомих своїх обов’язків перед народом і державою, не дають їй добрих прикладів посвяти для високих ідеалів, геройства. Преса, література, радіо, телевізія переважно обговорюють негативні прояви життя, негативних „героїв”, бо все позитивне вважають „нудним”, нецікавим. Тож американська молодь приготовляє „нову революцію” проти зненавидженого „естаблішменту”.

Такий в основному розвиток подій — „тренд” — серед американської молоді.

Найдивніше, що загальна опінія по стороні цих збунтованих різними лівими організаціями елементів. Американські суди толерують вибрики молодих людей, що довело до брутальних заколотів в університетах і „кемпусах”. Законодатні палати, федеральні й стейтові, не хочуть ухвалювати законів проти по-бунарському настроєної молоді. Значне число університетських професорів підтримує її домагання, через що самопевність і зухвалість „революціонерів” зростає, що вже погрожує знищенням теперішнього устрою. Але характеристично, що

Це — друга з черги стаття, присвячена проблемам нашої молоді. Див. у листопадовому числі „Вісника” статтю М. Чирковського „На румовищах „реалітетів”.

молодь не має пляну побудови нового суспільства без несправедливості, визиску, корупції, злочинів і насильств.

Хто ж відважується виступити в обороні правопорядку, пошанування власності, добрих звичаїв і обичаїв — того називають „прихильником тоталітаризму”, „поліційної держави”, фашистом, нацистом і іншими згірдливими словами.

Немає сумніву, що десь там за всіми тими „революціонерами” стоять комуністичні агенти, які поставили ставку на молодь і муринів, бо заможне робітництво в Америці завело надії комуністів.

Самозрозуміло, що цей настрій американської молоді має свій вплив і на українську молодь, головно на ту частину нашого студентства, яке живе по „кемпусах”.

Це в значній мірі позначилось на Українській Студентській Громаді в Нью Йорку. Нова управа її відбула три „вершинні конференції” зі старшим громадянством, де обережно висунено низку реформаторських пропозицій у напрямі зміни дотеперішньої ідеології українського студентства, що її намагається проводити в життя СУСТА. Наголошувано потребу толеранції щодо вживання англійської мови, відполітизування студентського життя, відхід від ідей визвольної боротьби, перехід на культурницькі позиції. Рівночасно з тим заповіджено перебрання влади в усіх наших товариствах і організаціях, для чого треба приготувати провідників. А для вишколу провідників нашого зорганізованого життя необхідні фонди, що їх повинні дати наші організації.

Треба признати, що представники наших організацій виявили незвичайну толеранцію, добросердечне становище до молодих реформаторів, вирозумілість до деяких фантастичних плянів наших „молодотурків”.

Але найдивніше, що представники СУСТА й інших наших патріотичних організацій молоді, як і „Обнови”, — не виступили солідарно в обороні нашої „генеральної лінії”, тому при явні на тих „вершинних конференціях” мали

враження, що ніхто з молоді не протиставиться „реформаторам”.

Дивно також, що наша преса на зайняла зразу відповідного становища, промовчуючи їх або подаючи загальникові звіти організаторів тих конференцій. Наши провідні мужі в Нью Йорку назагал по-батьківськи потрактували оті конференції, що були неначе пробними баллонами широко закроєної акції започаткування нової доби докорінних реформ нашого зорганізованого життя в Америці.

В друкованому органі Української Студентської Громади в Нью Йорку „Нюс Леттерс”, що виходить переважно англійською мовою, багато неясностей, загальників, баламутства, але деякі статті вимагають „пришилення”, як нелогічні, неправдиві, що представляють нашу сучасність у кривому дзеркалі.

Ось у числі 3-му „Нюс Леттерс” Ярко Кошів, головний „ідеолог” наших „молодотурків”, у передовиці, написаній англійською мовою, віхваляє В. Чорновола, як зразок цівільної відваги і мужності за його опозицію проти советського „естаблішменту”, що спричинила йому втрату праці, тюремну кару та інші прикрі наслідки. Але — на превелике диво — зараз же „стверджує”, що й американський „естаблішмент” переслідує противників військового вишколу студентів, війни у В'єтнамі, борців проти расизму тощо. І далі атакує українське старше громадянство, що буцімто переслідує „нонкомформістів”, які не хочуть уживати української мови, не визнають візвольної політики. Це все Кошів називає „насильною українізацією” і „переслідуванням нонкомформістів”! Вкінці він покликається на „традиції Чорновола” і порівнює його з українськими студентами-, реформаторами, що посміли, мовляв, спротивитися нашому „естаблішментові”!

Але Я. Кошів поминає основну різницю, що Чорновіл потерпів за свої виступи в обороні прав української мови, культури, „гарантованих” у советській конституції, що їх так безсоро мно нехтують московські держиморди та їхні хахлацькі прихвосні. А наші „молодотурки” вважають себе мучениками, жертвами „насильної українізації” збоку їхніх батьків і громадянства. Він ставить знак рівняння між оборонцем української мови й культури, прав українсько-

го народу, — і оборонцями права вживати англійську мову нашими студентами із-за звички, вигоди й лінівства, що стримує їх від вивчення української мови!

Голова УСГ в Нью Йорку, Юрко Савицький, у статті „Репресії за англійську мову” домагається толеранції для тих, що їм легше говорити по-англійськи, бо добре не вміють по-українськи, мотивуючи це тим, що наша молодь відпаде від українства, якщо буде примус. Однак, напевно наша студентська молодь розуміє по-українськи так, що немає найменшої потреби говорити до неї по-англійськи тим, що добре володіють українською мовою. Найвище треба пояснити по-англійськи деякі українські слова, незрозумілі для декого. Однаке зasadничо треба вживати українську мову на всіх сходинах, засіданнях і імпрезах наших студентів.

Дарка Чайковська у написаній по-українськи статті „Молодечі організації і ми” критикує проводи наших молодечих організацій за їхній консерватизм, що, мовляв, довів до занепаду цих організацій, і вважає, що тільки студенти зможуть відновити й пожвавити їхню діяльність. Але, очевидно, на „засадах” УСГ в Нью Йорку, тобто — відполітизування, чистокультурницьких, без згадки про боротьбу українського народу за своє визволення від московського ярма.

Недавно з'явилось нове число органу УСГ в Нью Йорку під новою назвою „Нові Напрями”, що чимраз більше розкриває завуальоване обличчя наших „молодотурків”. У вступній статті підкresлюється, що „Нові Напрями” пропагуватимуть свободу мови, вільну виміну ідей, організаційний розвиток, співпрацю з українським громадянством, інтегральною частиною якого хочуть бути наші студенти. Українська молодь має право, як кожна генерація, зформулювати свої нові напрямні, продовжуючи традиції Шевченка і Франка.

Наши „молодотурки” заповіли переоцінку наших національних цінностів, нашої „генеральної лінії” — і почали обережно просувати свою ідеологію. Ярко Кошів у статті „Український студентський рух. — З України до Америки” називає Степана Бандеру „провідником терористичної організації типу В'єтконгу”, що спе-

НАШ КОМЕНТАР

СКІЛЬКИ ЩЕ ТРЕБА ДОКАЗІВ?

„Дурнота, облуда, фальш, брехня, вереск юродивих, роздериротні крикуни, оунівські відьми, духовий СС-ман, оунівський Мао Тсестунг...” — Звідки взявшся ввесь цей потік брудної синоніміки, з чиого розпаленого мозку виплодилася ця, даруйте на слові, масна політична термінологія? З київської „Радянської України”, яка, готовуючись до століття з дня народження Леніна, мобілізує свої кадри на вдосконалення створеного цим „великим гуманістом” публіцистичного стилю? З розсиланих емігрантам брошурок смоличівського комітету?

Ні, дорогий читачу, такою „красномовністю” пописується пан доктор Т. Л. (Тома Лапичак), редактор чикагського „Українського Життя”, прочитавши у „Віснику” статтю М. Чировського „На румовищах „реалітетів”. А що ця стаття, либо ж, сильно дошкулила панові Т. Л., бо М. Чировський переконливо довів у ній цілковитий крах концепції „реалітетників”, то, роз-

гніваний невміру, редактор „Українського Життя” відбіг усякої логіки мислення і свою відповіддю в тій газеті з 7 грудня м. р. сам себе прилюдно зганьбив.

Щоправда, почав він ніби хитро-мудро: приймаючи називу „реалітетника”, він себе і всіх інших наших „реалітетників” утотожнив з реальними політиками, навіть з американськими демократами на відміну від республіканців. Отже, повів він атаку на М. Чировського ніби разом з усією Демократичною партією ЗСА. Артилерію викотив, ніде правди діти, грубокаліброву. Алеж американський реальний політик, американські демократи й республіканці виступають з позицій державних інтересів ЗСА, а наш „реалітетник” ніяких позицій взагалі не має, а орієнтується на висмоктані з пальця або підсовуваній йому „реалітеті” в Україні. І при тому тримається, як п’яний плота, „філософії демолібералізму”, бо, мовляв, „тільки філософія де-

ціялізувалася в нападах на польських урядовців. Донцова називає він „ідеологом тероризму й фантастичного романтизму української історії”. Він знецінює СУСТА і світові конгреси українського студентства в Нью Йорку в 1967 р. та в Мюнхені в 1969 р. Олег Ільницький у статті про конгрес ЦЕСУС’у домагається, щоб він забув про ідеологію і присвятив свою працю конкретній розбудові студентських громад у вільному світі. Мирон Мельник завдав собі багато непотрібного труду, щоб зібрати всі „мінуси” проти створення українського католицького патріярхату, повторюючи всякі закиди противників.

Але головним „родзинком” цього органу наших „молодотурків” є „Звернення” до першого секретаря ЦК КПУ П. Шелеста, що його підписало 15 студенток і студентів з-поза проводу УСГ. Вони звертають увагу Шелестові на дику кампанію у советській пресі проти Івана Дзюби за його книжку „Інтернаціоналізм чи русифікація?”, домагаються її припинення та його регабілітації. Запитують, чому в Києві не чути української мови. Останнє речення зву-

чить так: „Ми посилаємо наше звернення до різних еміграційних періодик, але це не означає, що ми заступаємо погляди тих органів”...

Отже, виходить, що наші „молодотурки” відрізняються від поглядів нашої еміграційної преси. А Шелест напевно не відпише на це наївне звернення, як не відписали з Києва і на листа 35-ох викладачів.

Я. Кошів і О. Ільницький створили Комітет для реформ СУСТА і пропонують три сугestii: „свободу не погоджуватися”, щоб кожний студент, член СУСТА, мав право голосувати на XI конгресі СУСТА і щоб змінити в тому дусі конституцію СУСТА.

На щастя, українське студентство на своєму світовому конгресі в Мюнхені стало в основному на здорових, патріотичних засадах, що їх освятили свою кров’ю наші студенти у краю від самого початку студентського руху. До цих патріотичних засад повинно прилучитися все наше студентство, і ті, що блукають по манівцях „вільної виміни ідей” та „відполітизування”.

молібералізму, що не тільки не признає скоків у історії, але не санкціонує терору і насилия для їх проведення в життя, є єдиною дорогою, якою маси поневолених людей та десятки придушеніх старшим братом народів можуть визволитись".

Чи ж не цікава філософія? Не визнавай скоків, тобто революції, не санкціонуй насилия — і всі поневолені народи визволяться. Ну, ще, правда, потрібно для цього „духових контактів”, щоб люди зрозуміли, на якій дорозі шукати кращого життя.

Редактор Т. Л. пише: „В ССР зараз (тепер? — В. Д.) при владі є друге покоління, що народилось в часі або після революції. Воно вже виказує ревізіоністичні тенденції супроти вчення Маркса і постанов партії”.

Чи пан Т. Л. здає собі справу з того, що пише? Чи лінъки йому заглянути до першої-ліпшої советської енциклопедії, щоб переконатися, що „зараз при владі” стоять у Советському Союзі сталінські вихованці: Брежнєв, який має 63 роки, Косигін — 65 років, Підгорний — 66 років, а наймолодший з них Шелепін має лише 51 рік, а вже взяв на свою чорну совість убивство Бандери? І недавно привернено до всіх почестей Мікояна, який має 74 роки і прославився як неперевершений політичний линвохід і найбільший підлабузник Сталіна?

Ні, пан Т. Л. уперто твердить, що це покоління „виказує ревізіоністичні тенденції супроти вчення Маркса і постанов партії”. Яких постанов? Які само ухвалюють, ні з ким не рахуючись?

Ще більші надії покладає редактор „Українського Життя” на „третє покоління” советської панівної касти, яке, мовляв, перейнявши лише редакторові цього часопису відомими „новими ідеями”, зреється, — очевидно, після „духових контактів”, — за себе та за своїх дітей усіх червонодворянських привілеїв, свого упривілейованого кастового стану і пожертвувати на народні цілі свої „дачі” та свої банкові контакти. Одним словом, наслідує світлий приклад тих демоліберальних російських дідичів XIX століття, які, плачучи з тихої радості, випускали на волю своїх кріпаків.

Автор цих рядків не думає боронити М. Чировського проти редактора „УЖ”, бо М. Чировський має гостро заточене перо і, якщо вважа-

тиме за потрібне, сам напевно зможе відбити поведену на нього безглузду атаку. Але годі стриматися, читаючи в статті Т. Л., який твердо вірить у „великі зміни” в ССР, ось хоч би такий пасус: „Тяжко собі уявити, щоби за Сталіна дозволили втекти дочці диктатора, або дозволили появитись творам Солженіцина, а йому самому дали змогу виступити на Спілці Письменників не з оборонаю, а з обвинуваченням системи і практик соціалістичного суспільства (?)”, а за кару застосовано лише виключення з членів Спілки...”

Пересічний читач української і американської преси знає, що, поперше, Сталінові дочці ніхто не дозволяв утікати, а втекла вона сама в такий же спосіб, як і за Сталіна вдавалося декому не вертатися із закордонних „командировок”. І, подруге, твори Солженіцина, крім оповідання „Один день Івана Денисовича” та кількох дрібніших, в ССР не появлялись, а видрукувано їх на Заході. І до того ж Солженіцинові не дано можливості виступати на засіданні Спілки Письменників, а виключено його з тієї Спілки позаочно. В листі до Правління Спілки він ніякого „соціалістичного суспільства” не обвинувачував, лише назвав його „хворим”, і ще написав дослівно так: „Безсомнно порушивши власний статут, ви виключили мене з гарячковим поспіхом, навіть не виславши мені телеграми з попередженням”. І з цього власне приводу цілий ряд західних інтелектуалістів виступив перед Москвою з гострим протестом.

Усе це не перешкоджає панові Т. Л. твердити, що „в комуністичній верхівці є тенденції лібералізувати систему, виправляти помилки минулого, засудити қульт особи...” Якби ці слова виписував він, скажімо, в час облудної „відлиги”, в яку повірили численні американські демоліберали, ну, ще можна було б і його зрозуміти. Кожному, навіть „реалітетникові”, вільно помилятись. Але після останніх масових репресій супроти опозиційної інтелігенції в ССР, а передусім в Україні, після посиленої нагінки на вірюючих, після виразної тенденції регабілювати період сталінського правління і в зв'язку з тим чергового фальсифікування історії, нарешті — після проголошення дня народження Сталіна як державного свята, це вже, пане Т. Л., даруйте...

Очевидно, після смерті „батька народів”, цього неперевершеного в історії людства масового убивника, не один зуб випав із паці комуністичної диктатури, многомільйонове населення концтаборів значно зменшилось і терор у зорганізованих Єжовим маштабах тепер навряд чи можливий. І М. Чировський цього не заперечує. Але основи сталінського режиму залишились непорушні, а в „модерних” концтаборах техніка мордування в'язнів навіть удосконалилась. На основі документів, що звідтіля приходять, застосовується там тепер нову методу вбивання голodom і повільним труєнням. Підсоветський колгоспник і досі не має пашпорта („безпашпортний”!) і, як виходить з постанов останнього з'їзду колгоспних наганяйл у Москві, навряд чи матиме. А в ділянці русифікації вже після смерті Сталіна, за Хрущова, прийнято чинний і тепер „мовний закон”, внаслідок якого по містах України шкіл з українською мовою навчання майже не залишилось, бож і кому охота вивчати „колгоспницьку” чи пак „бандерівську” мову, з якою годі робити собі в підсоветському житті кар'єру.

Хіба не досить цих прикладів на „великі зміни”? Отже, „новими ідеями” покоління, яке „стоїть зараз при владі”, ще не дуже переймається...

Редактор „УЖ” рішуче заперечує можливість революції в Советському Союзі. Він — „реалітетник”, і посилається на твердження недавнього збігця з СССР Анатоля Кузнецова, хоч цей останній рішуче застерігається, що він — ніякий політик. Якщо п. Т. Л. таке велике значення прив'язує до заяв утікачів з СССР, то

ЯК ВОНИ ТОРГУЮТЬ КНИЖКАМИ?

У московських „Ізвестіях” з 18 листопада пише її кореспондент:

„В книгарні з'явилася цікава книжка. Беруть її охоче. Торгівля йде живаво. Аж нараз директор подає команду: „Забрати новинку з поліції!” І хоч покупець питаеться за нею, відповідь одна: „Немає”.

Дивно, чи ж не правда? А причина всьому — „стелля” перевиконання товарообороту. Так було і у нас ще недавно: „ходовий” крам приберігали до наступного місяця, бо якщо перевиконаєш понад „стеллю”, винагорода не зросте. У той же час, якщо в один з місяців плян не виконано — винагороди позбавляєшся на цілій квартал.

про неминучість революції там заявляв, для прикладу, письменник-політик Тарзіс.

Зрештою, Кузнєцов у листі до ПЕНКлюбу, а фактично й до наших „реалітетників”, висловлюючи здивовання і огорчення, що дехто в ЗСА не може зрозуміти, що діється в ССР, недвозначно висловився: „На Заході думають про якийсь діалог з Москвою, надіються на ліберальні зміни, на якийсь комунізм з людським обличчям. Скільки ще треба доказів? Десятки мільйонів кривавих жертв, розстріляна культура, фашизм, антисемітизм, винищення малих народів, перетворення людини в лицемірну нікчемність, Мадярщина, Чехо-Словаччина, а в літературі суцільні вбивства, самогубства, цукування, суди, божевільні, безперервний ланцюг трагедій... Немає меж людській наївності і довірливості!”, — сказав Кузнєцов. А ми б ще додали: і дурноті.

Цікавою і жалюгідною конфронтацією думок дефітиста Т. Л., який заперечує всяку можливість революції в СССР, можуть бути думки московського антикомуніста Аркадія Бормана, що в ньюйоркському „Новому Русському Слові” заявив: „Так чи інакше (чи знизу чи згори — В. Д.), рано чи пізно переворот у Росії станеться. Він не може не статися. Якщо це буде повстання знизу, то всіsovетські керівники будуть відразу зметені. Розправа буде нещадною. Якщо ж переворот станеться згори, то деякіsovетські керівники при певних обставинах навіть можуть взяти участь в новій владі...”

Ось так думає москаль, син пануючої в СССР нації, і так думає п. Т. Л., українець, син поневоленої нації. Шкода.

Ну, а щодо „контактів” і „зустрічей”, то напевно після спричиненого ними тяжкого похмілля люди, активно не заангажовані в „політиці реалітетів”, на нові зустрічі ніякимиsovетськими бубликами не заманиш. Годі вже коротичам та павличкам дурити публіку.

В. Давиденко

ЧИТАЧУ! ЗРОБИ ДАРУНОК ПРИЯТЕЛЕВІ: ПЕРЕДПЛАТИ ДЛЯ НЬОГО „ВІСНИК” — ОРГАН ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ.

Юрій Тис-Крохмалюк

Збройні сили світу

Матеріали Інституту Стратегічних Дослідів у Лондоні подають стан мілітарного поготівля у світі і прогнози на найближчий час. Ці дані опрацьовують найвизначніші експерти не тільки англійські, але й запрошені з інших держав світу. Останні звідомлення цього Інституту вийшли під назвою „Мілітарний баланс 1969-1970” і окрему увагу присвячують конфліктам ССР-Китай та Ізраїль-арабські країни і пересуненню в рівновазі воєнної індустрії ЗСА-ССР.

Згідно з загальною оцінкою Інституту зміни проходять не в напрямі заспокоєння, з якого випливали б можливості менш чи більш стабільного миру, а навпаки — поважного зросту збросення і збільшення числа військ: в останніх місяцях 16 мільйонів вояків, у тому числі в ЗСА, ССР і Китаї 9.5 мільйона.

Як подає американський журнал „Тайм” на таємних нарадах у Пейпінгу Косигін старався об’єднати комуністичний світ на основі співпраці проти держав Заходу, зокрема Америки. Москва намагається змінити напрям китайської експансії з півночі — ССР на східно-південну Азію. І це ніби була б найважливіша точка майбутнього советсько-китайського договору.

Так, як справи стоять сьогодні, Китай своїм військовим потенціалом не може мірятися з советським. Згідно з даними Інституту, Китай має коло 100 атомових бомб, що становить ледве кілька відсотків советської атомової сили. Зате він переважає людським матеріалом, бо може виставити кругло 150 мільйонів вояків, правда, з примітивною зброєю, що, однак, не має рішального значення у партизанській війні.

Ізраїльсько-арабський конфлікт набирає щораз загрозливішого характеру. Арабські держави узброює ССР, висилаючи туди також своїх „інструкторів”. Поза великою кількістю середньої ваги панцерів, Москва постачає арабам найmodерніші літаки та інші нові роди зброї, значно посилює збройну спроможність. Ізраїль дістає від Америки літаки типу „Фантом”, але постійні акції арабських партизанів ослаблюють господарську рівновагу та відповільність населення тієї країни.

Ізраїльський уряд не звертає уваги на дискусії в ОН у справах Близького Сходу, бо ця організація не має ніякого впливу на події. Тому прем’єр Ізраїлю Голда Меїр (народжена в Україні) під час своєї недавньої візити в ЗСА могла добитися більших успіхів в Вашингтоні, як в ОН. Завдання її було не легке, хоч президенти Джансон і Ніксон ставилися й ставляться з симпатією до Ізраїлю. Державний Департамент обстоює елястичну і здержану політику на Близькому Сході, щоб не викликати поширення конфлікту до небезпечних розмірів.

З чим приїздила Голда Меїр до Вашингтону? У зв’язку з цим швейцарський „Вельтвоех” пише:

— Ізраїль є нині єдиним певним союзником Америки на Близькому Сході. Останній переворот у Лівії вказує на те, що арабські союзники Америки протягом однієї ночі можуть перейти на сторону противника.

— Сильна ізраїльська держава може оборонити прозахідні арабські держави від „прогресивних” арабських держав, контролювати Каїро, Дамаск та Багдад і охороняти ці багаті на нафту держави від підпільних дій п’ятих колон.

— Бльокада Суецького каналу позбавляє большевиків можливості діяти на Червоному морі та Індійському океані і утруднює советські достави до Північного В’єтнаму.

— Мілітарні успіхи Ізраїлю вдаряють по авторитетові Москви, що вже виявляється у непорозуміннях між Москвою і Каїром.

Завданням Голди Меїр було затіснити співдію з Америкою і добитися збільшення достави американської зброї та іншої допомоги.

Нема сумніву, що тісне пов’язання з Ізраїлем не є в інтересі Америки. Проте, поразка жидівської держави на Близькому Сході була б також поразкою Заходу, ударом по господарських і стратегічних інтересах ЗСА і вигранем Москви у змаганні з Америкою.

Ці всі згадані вище питання примусили обидві потуги значно посилити узброєння, при чому баланс останнього року перехилився на сто-

рону Москви. Відомо про незвичайний зріст військової флоти СССР, а ось найновіші дані про стратегічну атомову зброю обох противників за даними лондонського інституту (в дужках советські сили): міжконтинентальні ракети — 1054 (1050), ракети середнього засягу морських сил — 656 (160), ракети середнього засягу — (700), бомбовики великого засягу — 450 (200), бомбовики середнього засягу — 60 (1100), атомові підводні човни з ракетами — 41 (176), підводні човни з атомовим погоном — 40 (17), звичайні підводні човни — 62 (263).

Кілька років тому ЗСА переважали у міжконтинентальних ракетах Москву в 4-5 разів, нині обидві потуги мають те саме число цих ракет. Поза тим деякі типи советських ракет мають кількаразово сильніший атомовий ладунок, а число ракетних військ СССР зросло з 80.000 до 330.000 вояків.

Обидві сторони викінчують конструкцію ракет з багатьма атомовими ладунками, яка над ворожим тереном поціляє у різні наперед визначені цілі. В цій збройі американці далеко випередили большевиків. Москва відстас також з продукцією ракет, які можна вистрілювати з підводних човнів: американці мають їх 656, большевики — 160.

Оцінка збройних сил в Європі покищо без змін, коли не враховувати ЧСР, де перебуває 5 советських дивізій, а в Польщі збільшено стан советських дивізій з 2 на 3.

Сили НАТО і Варшавського пакту такі (червоні дивізії у дужках): панцерні дивізії 14 (41), змеханізовані дивізії і піхота — 43 (58), середні і важкі панцери — 7050 (17100), бойові літаки — 1700 (1500), мисливські літаки — 750 (2860), розвідчі літаки — 525 (300).

Тут треба додати, що советські збройні сили в Європі можуть бути вжиті негайно, а сили НАТО ще мають перейти якийсь період підготовки до воєнних дій.

СВЯТКУЮТЬ ДЕНЬ НАРОДЖЕНИЯ СТАЛІНА

Швидким темпом посувався в СССР уперед регабілітація Сталіна. Хоч в пресі ще можна зустріти по декуди осуд „культу особи”, уперше за 13 років після смерті „вождя світової революції” 21 грудня офіційно відзначувано в Советському Союзі день його народження. У той день школи, фабрики і установи були закриті.

Нестор Ріпецький

БАЛЛІДА ПРО ЛІС

I

Із лісу виходили втрьох
Ліс був вологий і тихий.
Ліс був обкутаний в мох,
А під мохом дрімало лихо.

Мовчазний, таємний був ліс.
В ньому тайни ховались...
Вони наче хорти подались
У співуче роздалля.

Гомоніла тривожно земля.
Червоїли великі рані.
Грішних жорстоко прокляв
Бог суровий, незнаний.

Догоряло сонце уже
У небесній, блакитній грубі.
І спрагле серце чуже
Розхилило попухлі губи.

Та ні крапля холодна роси
Уст не зросила затвердліх.
Вороже, згинь! Не проси!
Для тебе нема милосердя!

Догоріло сонце, і ось, —
Попіл поспав довкілля.
Хтось умирал. А хтось
Поспішав на солодке весілля.

II

Розійшлися на сторони всі,
Розійшлися бойові приятелі,
І чекають вологі ліси
На вістки молоді і веселі.

Не чутно голосів багатьох
В лісі вологім і тихім,
Ліс поростас у мох,
А під мохом вмирає лиxo.

Проминають ночі і дні.
Роси змивають дерева.
І однакі такі вони —
День подібний дніві.

Тіні бредуть на зорі.
Тіні йдуть тіней шукати.
А на дубовій корі
Пишє історію дятель.

Софія Наумовіг

РОСІЙСЬКІ „ЛІБЕРАЛИ”

П.

Советська преса, що виходить українською мовою в Україні, часто згадує про тих московських демагогів, політичних емігрантів, що, втікши від царської поліції, залишили большевикам „революційну” спадщину, з якої вони тепер черпають свої мудрощі та аргументи.

Одним із таких „революціонерів” на безпеч-

День промине, і вночі
Місяць виходить на чати.
Дзвонять містичні ключі
Коло містичної хати.

Тіні кудлаті бредуть
В пущах безкраїх без шуму.
До груді тулються грудь.
До думи тулються дума.

І проміння срібляні мечі
Протинають довічну гуну.
Дики свині гудуть уночі
І жолуддя захланно лушташ.

Хтось сказав би, що ліс умер,
Що погасло містичне багаття,
І що школа великих жертв,
Що школа було вмирати.

ІІІ

Як обпадуть мріяни сумні
І сонце спілуче заблісне —
Повернуть із мандрів вони
Із гаслом своїм благовісним.

І над ними та сама блакить.
І під ними дороги ринуть...
Як же тут не любить
Н, Україну!?

Серце, мов птах золотий!
Пісня, мов вітер, крилата!
Цей переможний, останній бій
За терпіння усі заплатить.

І воскреснуть вологі ліси,
Заспівають велично, не тихо,
Що назавжди,
На вічні часи
Вмерло проклите лихо.

1.XII.1946, Гайденағ

ному Заході був Олександр Герцен (1812 — 1870), що на сторінках свого „Колокола” підлещувався уярмленим народам і начебто виступав проти російського імперіалізму. І це він, подібно як Бакунін, висловлювався про можливість самостійності для України, і так само як у Бакуніна було все те лише спробою паралізувати польські претенсії на українські землі Правобережжя. Але це зовсім не перешкодило йому вмістити в одній із своїх статей таку ось фразу: „Київ — таке ж російське місто, як Москва”!

Герцен був ніби проти русифікації поневолених Росією народів, і в цьому пляні він був майже щирий, адже можна тримати їх при Росії навіть із „двох мовами”, як висловився згодом послідовник російських лібералів Ленін. Герцен зовсім по-демократичному захищав права жіздів, він протестував проти колоніяльної політики царизму в Грузії, був проти порушень царським урядом фінляндської конституції, був гарячим прихильником польського революційного руху, таврував московське колонізаторство в Польщі, ганьбив переслідування польських патріотів, — усе це правда.

Однаке, разом із цим, усім гнобленим народам Герцен не признавав рації в їхніх самостійницьких прямуваннях. Дуже добре схопив у 1908 році цю Герценову позицію наш ліберал Михайло Драгоманов у статті „Центр і окраїни”. „Висловивши переконання, — пише Драгоманов, — що Польща має бути вільною, Герцен у той же час уважає, що і для її і для всеслов'янської користі, ще більше як для користі Росії, було б краще для Польщі залишитися в союзі з Росією, що все одно настало б, навіть коли б Польща тепер відокремилася тимчасово від Росії”.

Необхідність державної сполуки Польщі з Росією Герцен мотивував тим, що форма великих державних з'єднань „прогресивніша” від форми національних держав. Він також висловив прецінну для сучасних большевиків думку, що Росія зі своїми „общинами” — „здоровими зернами соціалістичної перебудови суспільства” —

мас перевагу над Заходом, який, мовляв, до цього ще не доріс.

Герцен також чи не перший серед російських демагогів розвинув на сторінках „Колокола” тему, що за національне гноблення народів відповідальний не російський народ, а — петербурзький уряд. Для пропагування цієї тези він вибирало поодинокі факти прихильності росіян до поляків, або захистання поодиноких росіян перед лицем невгнутості революціонерів-півстанців, — і цим доказував, що російський народ свободолюбний, справедливий і солідарний зі змаганнями до волі.

Усі Герценові посилення на „прогресивність” російського імперського централізму, на російський соціальний месіанізм і на буцімто протиставлення російського народу своєму урядові — підхопили большевики, розвинули, опрацювали в теорію національного питання і послуговуються нею в практичному розв’язуванні „співжиття советських народів”.

Дуже цікаве при тому всьому ставлення Герцена до Заходу. Він, який утік від переслідувань російського уряду якраз на Захід і осів у Лондоні, де й видавав свій журнал „Колокол”, — він, як кожний справжній москаль, ненавідів вільний Захід, який дав йому не тільки пристановище, але й свободу ширити свої „ідеї” та затруювати уми вільних людей. Ось, наприклад, він повчав Польщу, яка вже була „затруєна західними впливами”, що їй „не по дорозі з Заходом”, а її місце — „на шляхах прогресу” в політично-духовій спілці з Росією”.

Це ж саме заходоненависництво пропагують духові Герценові діти-большевики, для яких Захід — „гнилий”, і його „отруйні впливи”, просякаючи через залину заслону, мовляв, підважують „країну збудованого соціалізму”. Нічого не змінилося в російській темній голові!

Ще за часів Герцена його „прогресивні ідеї” підхопили в Росії. Серно-Соловйович, який за свій крайній лібералізм опинився на початку XIX стол. в царській в'язниці, — раптом подав царському урядові проект реформи! Цей проект торкався, очевидно, національної проблеми, яка завжди була, є і буде найболяючішим місцем кожної Росії — царської, большевицької чи „ліберальної”. Побіч соціальних проблем, у тому проекті Соловйовича були сугестії для

уряду, як розв’язати оці болічки — національне питання. Отож Фінляндію і Польшу хотів би бачити проектодавець у ролі „союзних держав”, щось як теперішніх советських „сателітів”. Союз мав засновуватись на російській „опції”, але форми цієї опіки мали вибирати собі самі фіни та поляки.

Литві, Україні, Білорусі та остзейським краям залишено вибір: або за „бажанням населення” висилати своїх депутатів до Москви, коли б, очевидно, наступила „демократизація” устрою, або творити місцеві сойми, які діяли б „під контролею найвищої влади центру”, тобто тієї ж Москви. Оцей „вибір” — то так, як в українській анекдоті: „або ви, тату, поїдете в ліс по дрова, а я залишуся в хаті, або я залишуся в хаті, а ви поїдете в ліс по дрова”.

Навіть найлівіший, навіть найрадикальніший росіянин ніяк не може уявити собі існування Росії без України! Всі російські політики, замість задумуватися над тим, як іхньому народові самому працювати для поліпшення своєї долі та для розвитку господарства Росії, тільки те й роблять, що вигадують різні способи, як би навічно затримати при собі всі підкорені народи і іхнім коштом, силою, працею, наукою, винаходами збагачуватися, озброюватися і не тільки охороняти „тюрму народів” від розпаду, але й поширювати її новими загарбаннями.

Російський лібералізм, як це ми бачимо з писань чільних російських лібералів XIX стол., — це звичайний блахман, вигадка. Писання цих лібералів не були спрямовані для добра поневолених народів, навпаки — в обличчі небезпеки, що ці народи збунтуються, виступала російська нібито поступова, „ліберальна” інтелігенція — на захист російської імперії. Всі їхні облудні гасла зі славетним „вплоть до отделення” були призначені на те, щоб переконувати поневолені народи, мовляв, „поступова російська інтелігенція” думає про облегчення їх долі, про автономію для загарбаніх Росією країн, про соціальні реформи . . .

I, як ми бачили на трагічному прикладі визвольних змагань 1917-20 років, оце переконування принесло народам, що прагнули визволитися від Москви, катастрофу. Повіривши в поступовість та прихильність російських „ліберальних” інтелігентів, поневолені народи спо-

Петро Кізко

А про свій терор мовчать...

Київська „Радянська Україна” опублікувала була заяву „Радянського комітету солідарності з грецькими демократами”, очевидно комуністами, в якій сказано, що 1200 політв'язнів грецького концтабору „Лаккі” на острові Леросі звернулися до урядів ССРС, ЗСА, Англії та Франції з проханням визволити їх з неволі. В заявлі дослівно читаємо: „Звернення в'язнів „Лаккі” містить заклик про допомогу. В ньому також висловлено безмежну віру в торжество ідеалів свободи і демократії, ненависть та презирство до хунти”.

Звичайно, ми не виправдуємо жадного терору, де б його не стосовано. Гасло ж українського національно-визвольного руху виразно каже: „Свобода народам! Свобода людині!” Але у випадку з в'язнями „Лаккі” маємо справу саме з тими особами, які хочуть встановити в Греції комуністичну диктатуру з її терором і потоптанням усіх людських прав. І немає сумніву, що це звернення інспіроване з Москви. Бо інакше не можна пояснити того факту, що грецькі в'язні звертаються — в числі інших демократичних урядів до уряду Советського Союзу, який є відповідальним за всі ті терористичні злочини, що їх він доконує над українцями, грузинами, татарами, балтійськими та іншими неросійськими народами у своїй колоніяльній імперії.

Галасуючи про допомогу грецьким політв'язням, московські большевики мовчать про свій власний терор над людиною і народами. Тим часом тисячі робітників, селян, службовців, науковців, студентів України караються по таборах примусової праці Мордовії, Воркути, Колими та інших північних районів ССРС.

Ось перед нами документи, які нелегальним шляхом дісталися на Захід. Це — заяви до най-

дівалися від них тих реформ, про які вони так горлали, замість — взялися за зброю. Тим часом в обличчі розпаду імперії розвіялися ті пусті слова, що їх „ліберали” виголошували. Та це вже востаннє вдалося їм обдурити народи!

вищих урядових органів у Києві українських політв'язнів Левка Лук'яненка, Юрка Шухевича-Березинського, Володимира Горбового, Михайла Масютка, Михайла Горіня та інших. У всіх тих заявах сказано, що арештовано їх беззаконно, всупереч конституції УССР. Завважмо при цьому, що Юрко Шухевич був арештований і засланий у концтабори Мордовії лише за те, що він є сином головнокомандувача УПА Романа Шухевича-Тараса Чупринки. Уся його, Юркова, „провіна” перед советською владою полягала в тому, як заявив один із слідчих КГБ, що він може думати так, як його батько, що він, син генерала УПА, може бути небезпечним для режиму.

У своїй заяві до голови Президії Верховного Совету УССР Коротченка політичний в'язень Левко Лук'яненко пише: „Львівський обласний суд у закритому засіданні розглянув групову справу число 1 на підставі статей 56, 1 і 64 Кримінального кодексу УССР... засудив мене до розстрілу, Кандибу — до 15 років, Біруна — до 11, Лібовича, Луцькова, Кіпіша і Боровицького — до 10 років позбавлення волі кожного... І вирок обласного суду, і ухвала касаційної інстанції є незаконними через грубе порушення не тільки Декларації прав людини, радянського процесуального законодавства, але і найелементарніших прав людини при проведенні попереднього слідства і на суді”.

Російсько-большевицький режим в Україні поповнює злочини супроти людини і народу, чинить беззаконня, грубо порушує Міжнародну хартію про права людини, і в той самий час творить різні „комітети” на захист політв'язнів в інших країнах, в даному випадку — в Греції. Але большевицькому урядові в Києві ми не дивуємося, бо він є лише служняним виконавцем імперіалістично-колонізаційного й терористичного уряду в Кремлі. Нас дивує, чому про всі ті беззаконня мовчать міжнародні юридичні органи, чому Організація Об'єднаних Націй не зайде до того відповідного становища?

Ми, українці за кордоном своєї поневоленої Батьківщини, повинні вимагати від урядів Західу втручання в ті справи.

Колонізаторська наука

Кагебівська газета „Вісті з України” виступила з дуже характеристичною вісткою про те, як Україна „подає систематичну допомогу молодим державам у підготові їх національних кадрів”. „У минулому навчальному році, — пише згадана газета, — у 60 вузах і технікумах республіки навчались 2220 студентів з 59 країн Азії і Африки. Вони набувають інженерно-технічних, агрономічних, механічних та інших спеціальностей, в яких ці країни мають особливо гостру потребу”.

Далі ця газета пише: „Велику школу технічного навчання проходять іноземні робітники і спеціалісти на заводах, будовах, транспорті, у сільському господарстві Української РСР. У Запоріжжі, наприклад, діють постійні курси ООН для підготови спеціалістів-металургів... Всього в народному господарстві УРСР за останні вісім років підвищили свою кваліфікацію понад 10 тисяч спеціалістів країн, які розвиваються”...

Як бачимо, Москва в своїй імперіялістично-колонізаторській політиці вживає для „освоювання” інших країн не лише свою власну силу, а й ресурси поневолених нею народів.

Тим часом київська газета „Молодь України” в числі з 28 листопада м. р. подала повідомлення Центрального Комітету КПУ, в якому сказано таке: „До цього часу ще не розроблена в Україні струнка система підготови учнів до свідомого вибору професії, не завжди використовуються для цього можливості при вивченні ними основних наук, а також у процесі трудового навчання не формується в учнів інтерес до масових професій...”

Коротко кажучи, українська молодь не хоче набувати тих фахів, що їй накидають московські окупанти. Це вже вияв спротиву колонізаційній політиці, що її стосує Москва, спротиву її денаціоналізаційній практиці.

„Радянські свята і обряди”

Большевики в Україні протягом десятирічного панування намагаються усунути з народного побуту церковно-релігійні обряди, коля-

ди, різдвяно-великодні та інші релігійно-національні звичаї. Для цього вдаються вони до найрізноманітніших способів і підступів, а передусім стараються християнські свята і обряди замінити на свої „свята” та „обряди”, так звані радянські чи комуністичні.

Недавно Рада Міністрів УССР прийняла в цій справі нову постанову, в якій сказано: „... В роботі окремих виконкомів місцевих рад депутатів трудящих та громадських організацій над впровадженням нових громадських свят і обрядів мають місце істотні недоліки... З метою поліпшити роботу над впровадженням у побут радянських людей нових громадських свят і обрядів Рада Міністрів Української РСР зобов'язала Виконкоми обласних, районних і міських рад депутатів трудящих вжити дійових заходів щодо впровадження у побут населення нової громадської обрядовості і розробити конкретні заходи для підвищення рівня переведення радянських громадських свят і обрядів...”

Оцей опублікований у советській пресі документ є ще одним свідченням того, яка прівраєє між так званим радянським і українським, національним.

МОСКВА НАПАДАЄ НА АБН і ОУН

Московський журнал „Дружба Народов” у 9-му числі за 1969 рік у пашквілі Т. Мигала гостро нападає на АБН і на ОУН, а зокрема на Ярослава Стецька, за його поїздки до Азії, участь у міжнародних конференціях, за організування антиросійського міжнародного фронту, за діяльність на форумі ОН, за контакти з державними діячами вільного світу. Зокрема болить Москву схвалювання міжнародними конференціями резолюцій в справі розподілу російської імперії, з вимогою зірвати з нею всякі взаємини, виключити її з ОН та інших міжнародних організацій, а натомість включити справжніх речників уярмлених націй; злостить її також, що АБН і ОУН проповідують національно-визвольні революції і розвал російської імперії зсередини. Москва не може забути Я. Стецькові його акції у Швеції зі складенням вінка на саркофагу союзника гетьмана Мазепи, Карла XII, авдієнції Я. Стецька у президента Китаю Чіянг Кай-шека, генерала Ф. Франка, акції в Японії, Філіппінах, ЗСА, Великій Британії.

Видно дуже вже небезпечною є зовнішньо-політична акція АБН і ОУН, коли орган Союзу Письменників СССР нею займається.

Автор пашквілю, запроданець Москви Т. Мигаль, знаний зі свого вислужництва катам України, гідний наслідник знищеного упівцями московського холуя Галана.

З НОВИХ ВИДАНЬ

ЗА КРАСУ ЗМАГАННЯ

Лариса Мурович. *Піонери святої землі. Третя збірка.* В-во „Світання”, Торонто, 1969. Обкладинка П. Сидоренка. Передмова І. Овечка, 64 стор.

Сутність своїх поетичних поривів виразила поетка у рядках, присвячених О. Кобилянській:

Нема достойнішого поривання,
Як духа твого — за красу змагання.
Будь ціллю для себе, але вінчай
Плодами здобутими — Рідний Край!

Книжка розлогої тематики — первісного простору, українських піонерів, обжинкових пісень, святої землі, як показують підзаголовки. Книжка глибоких, містичних почувань і ліричного надхнення. Вона невелика, але змістовна і являє собою вибір із кількох збірок.

У цій книжці, духовому заповіднику, зібрано що-найкраще для людини поза рідним краєм: грудку пра-дідівського ґрунту, жмуток євшан-зілля, ковтак із джерельної криниці батьківщини. З неї віє подихом карпатських полонин, яскріє завороженою красою рідної землі.

Ідейний світ Лариси Мурович близький духовості Ольги Кобилянської, Оксани Лятуринської, Олени Теліги. Творчість цієї поетки прикметна скеруванням до національного етосу, рідних праджерел, особистого ви-вершення. Ось що вона пише:

Хто вмів із джерела того напиться,
Збайдужнів на спокуси чужини,
І буде теж немов жива криниця —
Свої Вітчизни!

Лариса Мурович належить до тих поетів, які вміють свою ідею передати. Легенда матері про „Калину” розкриває її творчу методу:

Під землею ринуть від Дніпра водно
Соки, і Калина п’є їх корінцями,
Наче Свят-Причастя дороге вино.
Звідси відливас хвилями, на зміну,
Буковини теплий підземельний струм,
І вливає соки в степову Калину,
З єдністю бажаннів, вільнолюбічних дум...

Охочих дослідити джерела світогляду Лариси Мурович відсилаємо до її біографічної розповіді „Чарівний перстень” („Світання”, ч. 4/10, за жовтень 1968).

Поезія Лариси Мурович, викристалізувана в „Піонерах святої землі”, приваблює своюю стилізацією колориту первинності, мітології, етнографії, мальовничим краєвидом батьківщини й землі канадійських поселенців, мовою чистотою. Тут і купальські вогні, і обрядові звичаї, танки, і мавки, лісовики, і веселкові барви писанок, вишитанок, намиста, і милозвучність („я жду весни — мої бо сні”), і місцеве забарвлення (бесага, чакли, маржина).

Авторка проектує свої образи в певному пляні, в своєрідній програмі. Її наголос на пляновості, вольовому процесі, замість типового в поезії — спонтанного, може відвести її від суто мистецьких цілей в напрямку дидактичних, що, на нашу думку, оригінальності творчості може пошкодити. Над цією в „Піонерах святої землі” злегка проявленою тенденцією треба поетці призадуматися.

В цілому твір є гарним внеском в українську еміграційну літературу. Це — немов панорама тягlosti поколінь і єдностi завдань на всіх просторах, де осіла українська людина.

Книжка містить також цінні переклади з Поліні Джансон, Ізабелли Крафорд, Емілії Дікінсон і ін.

Д-р Роман Кухар

Св. Григорій Ніссійський: Життя св. Макріни, В-во о. о. Василіян, Нью Йорк, 1969, стор. 94. З грецької мови переклав о. С. Фединяк ЧСВВ.

Час від часу й ми маємо нагоду заглянути у старовинну історію початків нашого релігійного, духового — в цьому випадку чернечого — життя. Во на Заході історики, теологи, патристи часто йдуть і до Орігена, й до Тертуліяна, св. Августина, св. Еронима і видають їх твори або пояснюють їх своїм вірним і зацікавленим у цій ділянці. Тож треба щиро привітати цей корисний труд Перекладача, що знайомить нас із цією великою родиною Святих — Василія Великого, Макріни й самого Григорія Ніссійського.

М. О.

ЗАХАЛЯВНІ ПОЕЗІЇ ВАСИЛЯ ГОЛОБОРОДЬКА

На Захід дістались чотири рукописні збірки поезій одного з найвизначніших молодих поетів України — Василя Голобородька. Збірки ці — „Летюче віконце”, „Пастух квітів”, „Від криниці до криниці” та „Ікар на метеликових крильцях” — передаються на Україні з рук до рук.

За словами одного літературного критика — в поезіях В. Голобородька предмети „наділені якимись очевидними характерами, вони живуть одухотвореним життям, радіють, страждають”, а за словами іншого — у віршах поета „оживає світ української народної, язичницької ще, демонології, казки, загадки, думи”.

Василь Голобородько перебуває тепер у червоній армії на Далекому Сході. Він народився в 1946 р. на Донбасі, де й закінчив середню освіту. В 1965 р. вступив до Київського університету. Деякий час працював у донецьких шахтах. Почав друкуватися в 1962 р., мавши всього 16 років.

Дискусія навколо творчості В. Голобородька відбулась між Іваном Дзюбою й Іваном Дзеверіном в 1965

УЛАМКИ З ШИРОКОГО СВІТУ

120-ліття народження Панаса Мирного

Хто з нас, — і зокрема в нашій молодості, а сьогодні ті, що вміють, хочуть, можуть ще тужити за Україною, — не читав творів Панаса Мирного? Було, візьмеш його книжку до рук, а вона вже викликає в душі якесь міле зворушення, хвилювання. Його „Лимерівна”, „Морозенко”, „Лихі люди”, а в першу чергу „Хіба ревуть воли, як ясла повні”, — це ж наша Україна другої половини XIX й початку XX століття: її економічні, соціальні, національні умови. Врешті, Панас Мирний один із найкращих наших письменників, що з неперевершеною досконалістю, чуттям описує у своїх творах природу України, її степи. Читаючи його твори, можна не тільки відпочити душою, але й ще більше зрозуміти та полюбити Україну. Це не якісь там „четирилапні” повісті творців „великої літератури”!...

125-ліття першої телеграми

Було це в травні 1844 року, коли з однієї із залій Капітолю у Вашингтоні Самуїл Морзе вислав першу телеграму до Балтимору. Ця перша телеграма мала такий зміст: „Оце чин Бога!” Справжні генії завсіди від Бога починають.

Філярете

Антоніо Аверуліно, названий Філярете, фльорентійський архітект і скульптор, Не тільки Італія, а й вся культурна Європа згадувала в 1969 році 500-ліття його смерті. Мистець він того золотого, здорового й ситого силовою і красою вислову, формою ренесансу. Замолоду працював він при різьбарі Льоренцо Гіберті й, мабуть, помогав йому в праці над дверима до Христильниці у Флоренції.

Славні є його, Філярете, головні двері в базиліці св. Петра в Римі, які він виконав на до-

році. Позитивно про творчість молодого поета висловлювались Олесь Гончар, Андрій Малишко, І. Драч. Не зважаючи на прихильну оцінку, перша збірка поезій В. Голобородька „Летюче віконце”, здана до київського видавництва „Молодь” ще в 1964 р., як і наступні його збірки, ніколи не були опубліковані в Україні.

ручення Папи Євгена IV у 1439-1445 р. р., і цю дату вичитуємо внизу на дверях на округлій „печатці”. На дверях у плоскорізбі історія з життя св. Петра, в багатому орнаменті.

Архітектурний твір Філярете є й у Міляно — „Оспедале”, тобто — лікарня, 1460-1465 рр. Цікаве, що можна згадати, що мистець, прибувши сюди з своєї соняшної Тоскані, приніс і той соняшний, гармонійний стиль. За це сонце мусів він терпіти великі перепони від місцевих, північних колег, що поза своїм льомбардським стилем і поза останніми вже близкими готики не хотіли бачити іншого.

Тут, у Міляно, на запрошення дуки Франциска Сфорци, Філярете реконструює головну, чолову вежу-башту замку роду Вісконтів, яких гнів мілянців вигнав, зруйнувавши їх замок.

Письменник одчаю

Такий є французький академік і письменник Франсуа Моріяк. Його найновіший, полемічний твір „П'єр д'Ахоппемент” викликав великий скандал серед віруючих і безвірків. Входить — догодив! Причина скандалу в тому, що Ф. Моріяк послідовно тримається своїх засад: „В мізероті, в злиднях серця людини запалити мить ласки Бога, щоб вона те серце очистила. В брудній калабані гріху знайти виразний знак уродженої шляхетності людини та її кінцевого призначення... Це не тільки абстрактна програма, але й життєва тема романів Ф. Моріяка”.

„Три століття гашення спраги”

Таке мотто має виставка в монастирі Бенедиктів, у місцевості Гетвайг, над Дунаєм, в Австрії. Улаштував цю виставку о. Еммерам Ріттер, ЧСВ. Він же є архіваром і кустосом багатої графічної спадщини цього старовинного бенедиктинського монастиря. Зібрав на цю виставку понад двісті фоліялів, присвячених не абіякій темі: радість піднебіння.

Цю виставку обмежив о. Е. Ріттер лише до питва, бо він — згідно з його студіями — знає, що питво мало великий вплив на культуру життя. Поділив він виставку на роди питва: молоко, — бо воно мало вплив на розцвіт епічної поезії, вино, — бо вона мало вплив на

розцвіт дитирамбічної поезії. Подав іще графікони з даними про воду, каву, чай, шоколяду, лимонаду, пиво й лікувальні напої.

До цієї виставки о. Е. Ріттер долучив рисунки, графіку, олійні образи мистців, що цікавились цими питвами. Наприклад, мистець Франциск Бартольоцці, 1727-1815, підхоплював „молочні” теми: „Пастушка, що доить”, бо й сам нічого у житті не пив, лише молоко й воду. Такий самий молокописець був мистець Франциско Дель Педро, 1740-1806, то й він залишив по собі „молочну” творчість. А римлянин, мистець Петро Де Нобілібус, той ішов „веселими ногами” за Вакхом, то й „винні” мотиви в нього. Мистець Анібале Каражчі — належав до астеніків: лише водою спрагу гасив.

Ця виставка пройшла минулого літа з величним успіхом.

При цій виставці прийшлося лукаво поміркувати: що створять наші поети і письменники, які п'ють лише коньяк і скач?..

Жіноча пустота

Помисловці, творці моди на жіночій пустоті набивають свої калитки. Остання мода — мініскерт, мінігонна — це вже перейшли крайні межі її, бо далі, то хіба ...

А при цій моді хочеться пригадати криноліни. Були це широченні сукні-баллони на дротах, на пружинах, і з того пуху-рясок ворушились лише рамена й виринала голівка.

Імператорові Наполеонові III так була обридла та мода, що він замовив, гідно заплативши, в одного письменника, щоб той написав перчену комедію про криноліну. Актриса, що грава головну роль у цій комедії, — звалась мадмуазель де Ляпарт, — мала на собі таку широченну криноліну, що театр реготав-ревів на її вид. Імператор тішився успіхом свого помислу, а імператриця таки ще в театрі послала свою кімнатну даму до гардероби актриси де Ляпарт, щоб взяла докладнісіньку міру криноліни, в якій актриса виступала, бо вона, імператриця, мусить собі справити таку ж криноліну.

Нема чого радіти

Жив у Римі князь Агостіно Кіджі. Забажав він мати віллю над „русявим” Тибром, на схилах горба Джяніколо. І збудував йому таку

віллю і там, де він бажав, архітект та мистець Бальдасар Перуцці. Багаті фрески в цій віллі виконали мистці: Себастіяно дель Пйомбо, Рафаель Санціо й Б. Перуцці. Вілля зветься Фарнезіна.

Вся ця мистецька краса, ці справді досконалі, чарівні тони і ритми ліній і кольорів насищували мистців, поетів, музиків надхненням: здавались вони — вчора малювані! Зокрема, приманювала всіх славна Галятея мистця Рафаеля.

Та за останні 10-20 років технологія так опанувала Рим, що важкі авта, які гонять понад Тибром, своїми стрясеннями спричинили те, що ті фрески потріскались, тинк повідставав від муру так, що як стукнути по фресці чиколонком, то грає, як бубон. Академія дей Лінчей — власниця палацу — й інші мистецькі кола зчилили тривогу: „Рятуймо ці скарби!”

Воно, ніби, нема чого з цього приводу радіти, але можна подумати: скільки скарбів на нашій Землі пропадає! Буває, що дехто й на сполох б'є! Та — ніякого відгомону, бо і Москва, і Польща, що йм! Йм і поготів, щоб українська культура з лиця землі щезла.

Альфонс Лямартен

Французький поет Альфонс Марія Люї Лямартен помер 28 лютого 1869 р. у Парижі. Тогочасні французькі критики не признавали йому величі, до якої він змагав своїм неспокійним життям. Сен Беф назвав його просто: „Лямартен — ігнорант”. Льотреамон сказав, що Лямартен „першої кляси інтелігенції”, проте, поставив його між „великі, але м'які голови”.

Все таки Лямартен у своїй праці „Ле дестіне де ля поезі”, 1834 р., „показав найвідважніші шляхи, на які ступило наступне покоління”. Його сучасники знецінювали його за брак у нього надхнення і за надто велику легкість вірштоворення. Не диво, що за свого життя написав він 41 том, „опера омнія”. Був і в дипломатичній службі. У 1811 р., як аристократ, покинув Наполеона й жив на чужині, в Неаполі, де написав відоме оповідання „Грацелля”.

Згадуємо його, бо й у нас був він, як поет, відомий у першу чергу — з шкільних підручників.

M. Острозверха

ІВ. КОТЛЯРЕВСЬКИЙ І СТАРА ПОЛЬСЬКА КРИТИКА

Михайло Островерх

Польський літературознавець В. Полек у київському квартальному „Мовознавство”, органі Академії Наук УССР (вересень-жовтень 1969 р.), на матеріялах польських літературних критиків ХІХ століття подав цікаві матеріали про автора „Енеїди” І. Котляревського, витяги з яких нижче подаємо.

„Роля І. Котляревського в розвитку української літературної мови, — пише В. Полек, — загальновідома. У 1815 р. професор Krakівського університету Є. Бандтке виступив у журналі „Пам'ятник Варшавській” з статтею „Зауваження про чеську, польську і теперішню російську мови”, в якій спинився на історичній долі цих трьох слов'янських мов, а також української мови. Підкреслюючи, що „малоросійська мова, якої столицею є Київ, не молодша від великоросійської і не може бути її діялкетом, в чому переконує минула історія”, польський учений посилається на „Енеїду” І. Котляревського та „доданий до неї у кінці список малоросійських слів, відмінних від великоросійської”. Далі він пише: „Як великоруська мова, так і малоруська чи будь-яка інша, має свої вартощі, які не вимагають ні передбільшених похвал, ні пониження”.

У 1827 р. „Дзенік Варшавській” надрукував „Зауваження з приводу виданої Ігнатієм Даниловичем найдавнішої Литовської хроніки”. Поява польського перекладу староукраїнських літописів послужила невідомому рецензентові приводом для розмови про українську мову і, зокрема, про твори І. Котляревського. Він виступає проти деяких учених, що „руську мову, якою були написані дипломатичні документи і якою й тепер розмовляють численні жителі... під пануванням Росії, а також Руського воєвідства або Королівства Галичини, що знаходиться під пануванням австрійського імператора, як теж і угорського короля”, вважають „простонародним діялкетом російської”. Це, як він пише, „несправедлива” думка, свідченням чого є „рідкісної краси козацька поезія”, думи, якими „захоплюємося у польському перекладі Богдана Залеського і російському Рилєєва, найкращий доказ того, що українська мова „не є вже так нездатною для передавання думок справді великих і прекрасних”. Тут же невідомий автор, що підписався криптонімом М. Р., нагадує про траввестію І. Котляревського „Енеїди” Вергелія, в якій „так багато виразів і слів, зовсім невідомих тим, хто вміє по-російськи”.

Відомий польський поет А. Бельовський (1806-1876), який у своїх поезіях використовував українські народні пісні, згадує творчість І. Котляревського та П. Гулака-Артемовського, як ще один доказ можливості широкого розвитку української мови і літератури.

В 1850 р. у Вільню (Вільнюс) один із представників „української школи” в польській літературі С. Осташевський видав збірку п. н. „Півкопи казок”, у передмові до якої („До мирян”) уперше в польській критиці визначив народну основу мови українського кляси-

Невмирущий Жюль Верн

Його твори й донині цікаві, мають свою вартість і їх читають молоді та й старі. Сьогодні ж, коли людська стопа стала на Місяць, Жюль Верн став зокрема цікавий: він ожив. Своїми творами поконав він, у свій час, усіх фантастів, як Майн-Рід, Бусена, Дефо, Фенімор Купер. За Ж. Верном ішли читачі морями, небесами, незнаними країнами — був він передвісник нечуваних пригод. У листі до батька він писав: „Все те, що людина здатна уявити собі, інші зможуть здійснити”.

Народився Жюль Верн 8 лютого 1828 р. на острові, що обливає його Люара. Перші дитячі враження були: кораблі, що причалюють до порту на цій ріці, або відчалюють, пливучи у далекі світи. Між його прапредками були й нормани — безстрашні мореплавці. Першою його вчителькою була вдова, яка тридцять років ждала на свого чоловіка, що зараз по шлюбі подався, як капітан корабля, в далеку плавбу і не вернувся.

Одного дня Верн утік з хати, і знайшли його вже на кораблі, як хлопця до послуг; корабель ось-ось мав відплівати в далекі країни парфум — і чуми. Батько хотів, щоб син студіював у Парижі право, але він вів там богемське життя, жив безжурно, на широку стопу. Деякі сценічні його твори — як: „Ле саван”, „Кі ме рі?”, „Ле Колен-Маярд”, „Монсіє де Шимпанзе”, „Онз жур де сієж” — втримані у веселім тоні, мали успіх на сцені, але грошей багато не приносили.

Ж. Верн почав поважні студії: географія, стислі науки, наукові відкриття. Спираючись на свої студії, почав писати статті до журналів. Це розкрило його ім'я. Перший короткий роман — „Мартен Паз” — написав на тлі країни Перу. Оженився з удовою — Онорін ді Фрайзен

ка І. Котляревського. Ще раніше польський критик П. Юрецький писав, що автор „Енеїди” зберіг мову і під його пером „заховалася з цілковитою свіжістю мова казок, легенд та оповідань, першою рисою, характеричною відмінністю якої є сатирична дотепність, сердечна веселість, що скоплює за серце, і той природний розум, що заведе українця на кінець світу”.

де Віян — і мав з нею сина-одинака. Кидався, мов риба об лід, щоб якнебудь вижити.

Приходить 1863 рік, йому 35 років. І восени того року несе він новий рукопис до видавця Гецеля. Видавець передбачає, що перед ним стоїть великий письменник. І незабаром виходить повість: „П'ять тижнів у бальоні”, що зараз же появилась у перекладах на всій європейські мови. Фортuna — усміхнулась! Гецель підписав з Ж. Верном умову на двадцять років. Цю умову Верн зірвав п'ять разів, щоб підписати нову, ще кориснішу для нього. Працював безутомно: написав понад сотню творів. За африканськими пригодами Фергусона йшли пригоди капітана Гатераса: „Подорож до осередку Землі”, „З Землі на Місяць”, „Сини капітана Гранта” — географія Франції в ілюстраціях.

Вибухла війна 1870 року, але й вона не стримала його творчості. Ж. Верн пише: „Пригоди трьох москалів і трьох англійців”, „Країна футтер”. По війні вийшли: „Двадцять тисяч миль під водою”, „Довкола світу за вісімдесят днів”. Між 1872 і 1876 рр.: „Таємничий острів”, „Північ проти півдня”, „Школа Робінзонів”, „Парова хата”, „Чорна виправа на моря”, „Михаїл Строгов”, „Шанселльор”, „Чорна Індія”, „Яганда”, „Матій Сандор”, „Конкістадор Робур”.

Ж. Верн уникає людей, на ніякі збори неходить, занедбуює приязнь з принцами Галлії й Орлеану. Пише пророчу, інтуїтивну книжку „П'ятсот мільйонів Бегум” — твір про німецьку потугу. Написав таємничий твір „Замок у Карпатах”, що вийшов був у видавництві І. Тиктора, у Львові, в перекладі. Пише гостру

у Видавництві ООЧСУ можна набути книжку
д-ра ЯРОСЛАВА ГРИНЕВИЧА

„Доля України на мітарствах”

Своїм джерельним матеріалом, цитатами, статистичними даними ця книжка може послужити читачеві як корисний матеріал для роз'яснення багатьох політичних проблем.

Передмова ред. Д. Чайковського.

Книжка має 199 сторінок і коштує 2.00 дол. Замовлення слати на адресу:

O. D. F. F. U., Inc. P. O. Box 304
Cooper Station, New York, N. Y. 10003

сатиру „Острів, як корабельний шруб”, „Розбитки Сантії”, „Льотерійний квиток”, „Пропор Батьківщини”, „Льодовий сфінкс”, „Заповіт ексцентричного”, „Братій Кіп”, „Пан світу”.

Та якийсь понурий смуток переслідує Жюля Верна, і він нищить свої записи. Він майже півліпій, півглухий, його мучить цукриця, але він пише далі: „Вулкан золота”, „Маяк на кінцях світу”, „Нашестя моря”. А напрощесні 1905 р. часописи подали вістку, що облетіла Францію й увесь світ: Жюль Верн в агонії. 24 березня він навіки заснув. Папа Лев XIII, прийнявши Ж. Верна на послухання, сказав йому, що його твори мають „чистоту й моральну вартість”.

3 ЛИСТИВ ДО РЕДАКЦІЇ

КОТРИЙ ДІЙСНО ПЕРШИЙ ОСЕРЕДОК СУМА?

Хвальна Редакціє! У „Віснику” за листопад 1969 р. з'явилася стаття п. Василя Гальченка „Хай ватра горить, не згорає”, в якій автор твердить, що перший Осередок Спілки Української Молоді Америки засновано у Філадельфії в 1949 році. В підручнику Юнацтва СУМА, виданому Головною Управою в 1960 році, в підрозділі „Юний СУМ” сказано: „На американському континенті перші осередки СУМ повстають в Ньюарку і Філадельфії в серпні 1949 р.” На XVIII Всеамериканському Здівізі СУМА в Еленвіллі Команда Здіву проголосила Осередок СУМА в Філадельфії першим Осередком.

На якій підставі змінено історію СУМА? Згідно з документами перший Осередок СУМА повстав в Ньюарку, Н. Дж., 6-го серпня 1949 р., де на первих засновуючих загальних зборах вписалось 37 членів, які приїхали з Німеччини. Осередок у Філадельфії повстав тиждень пізніше. Про це знаю, бувши сам ініціатором і одним із засновників Осередку в Ньюарку.

На нараді Організаційного бюро навесні 1950 (точної дати не пригадую) доручено Осередкові СУМА в Ньюарку бути господарем Першого Засновуточого З'їзду СУМА, який відбувся в травні 1950 року. Мені відомо, що Управа Осередку в Ньюарку переслава Головній Управі СУМА, як також Центральній Управі, протест проти несправедливого визнання Осередку у Філадельфії, як першого Осередку СУМА, на XVIII Всеамериканському Маніфестаційному Здівізі СУМА в Еленвіллі.

М. Кормило

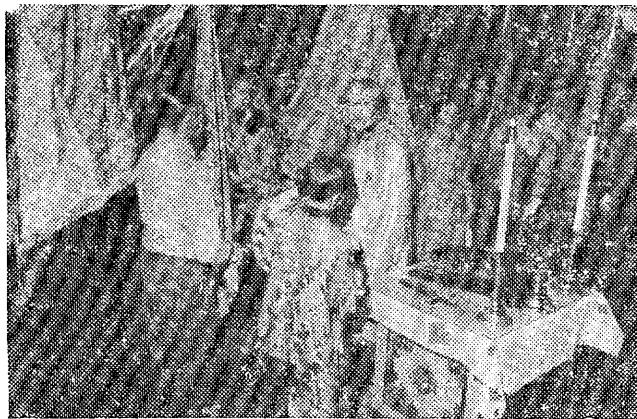
Від Редакції: Як нас поінформувала канцелярія ГУ СУМА, на останньому її засіданні покликано тричленну комісію в тій справі, яка на підставі документів має перевірити цю справу і про вислід повідомити членство СУМА.

НА НОВОМУ ЕТАПІ ПРАЦІ

В сучасному зматеріалізованому світі з свічкою в руках треба шукати ідеалістів, які, занедбуючи особисті вигоди, віддають свій час і працю для суспільно-громадської чи політичної діяльності. З присмішкою треба ствердити, що серед членства Організації Українського Визвольного Фронту в ЗСА таких людей ще, Богу дякувати, не бракує. Стимулюючим чинником для поодиноких громад є іхні внутрішні імпрези, про одну з яких ми хочемо згадати.

В суботу 9 листопада у віщерь переповненій церкві св. Духа в присутності багатьох представників сусідніх організацій і понад сотні уніформованої сумівської молоді посвячено прапори 41-го Відділу ОЧСУ і Осередку СУМА в Брукліні, Н. Й. Службу Божу відправив отець-сотрудник **Пилип Бумбар**, а прапори посвятив, прийнявши присягу від членів Управи Відділу ОЧСУ і хорунжих СУМА, о. парох **М. Вояковський**, виголосивши при тому відповідне до хвилини слово.

Після Служби Божої, під час якої співав місцевий хор під дир. маестра **Лева Рейнаровича**, колони сумівців відмаршували з прапорами до Народного Дому, а старші подалися до церковної зали, в якій відбулось прийняття-бенкет. В Народному Домі в міжчасі відбувся апель зібраних сумівців, що його відібрав голова Головної Управи СУМА міг **Євген Гановський**.

Всч. о. М. Вояковський посвячує прапори.

Бенкетом проводив голова Осередку СУМА ім. ген.-хор. Т. Чупринки з Нью Йорку **Корнель Василік**, а розпочав його молитвою о. **М. Вояковський**. Голова місцевого Осередку СУМА **О. Рибіцький** привітав присутніх і передав ведення програмою тостмайстрів. За головним столом, крім обидвох згаданих отців, засіли понад 30 представників сусідніх Відділів ОЧСУ і СУМА, а також представники інших організацій і установ. Головну Управу ОЧСУ репрезентував **Володимир Левенець**, який при тій нагоді виголосив промову, а ГУ СУМА міг **Євген Гановський** і **Корнель Василік**.

Після численних усніх і письмових привітів відбулася мистецька програма: виступ хору церкви св. Духа з солістами **Г. Шерей** і **Л. Рейнаровичем**, попис танцювальної групи Осередку СУМА в Брукліні під кер.

IX СВІТОВИЙ КОНГРЕС СУМ'У

У днях 29 і 30 листопада м. р. в Нью Йорку, в готелі „Статлер Гілтон” відбувся IX Світовий Конгрес Спілки Української Молоді, яка нараховує понад 13.000 членства. На Конгрес прибуло 60 умандатованих делегатів із ЗСА і Канади. Друга частина Конгресу відбулася в Європі. Працею Конгресу, яку започаткував молитвою о. **Іосафат Кузьмик**, керувала Президія в складі: д-р **Б. Футей** — голова, міг **Т. Буйняк**, **Катруся Копач** і секретар **Г. Іцебрій**. Крім уніформованих делегатів, в залі було коло 200 гостей.

Із звітом за проведену працю виступав голова Центральної Управи СУМ міг **Омелян Коваль** із Бельгії. Потім звітували голова Центральної Виховної Ради д-р **М. Кушнір** та голова Контрольної комісії інж. **В. Олеськів**. У дискусії над звітами виступали: д-р **Р. Малащук**, голова дружинників СУМ **О. Черень**, інж. **Б. Кульчицький**, **К. Василік**, **М. Корній**, **П. Мигаль**, п-а **Мартинець** та ін. Уступаючий Центральній Управі делегати однозгідно уділили абсолюторію.

IX Конгрес надав звання Виховника СУМ четвертого ступеня **Я. Деременді**, мгрові **Г. Ощипкові**, **Є. Гановському**, **П. Башукові**, ред. **В. Леникові**, проф. **Р. Драганові** та звання почесного члена СУМ'у д-рові **М. Кушніреві**.

Увечері 29 листопада в тому ж готелі відбувся бенкет, що його започаткував вступним словом голова IX Світового Конгресу СУМ д-р **Б. Футей**, а потім провадив тостмайстер **Лев Футала**. Молитву прочитав о. **Себастіян Шевчук**, поблагословивши страви. У Почесній Президії бенкету було понад 40 осіб.

Учасників бенкету, в числі 400 осіб, усно вітали: голова ГУ ОЧСУ міг **І. Винник**, від Об'єднаного Комітету Українських Організацій Нью Йорку **Р. Гуглевич**, від Ліги Визволення України в Канаді д-р **Р. Малащук**, від Пластового Проводу **Ольга Кузьмович** та ін. **Л. Футала** відчитав декілька з численних письмових привітів, зокрема від Верховного Архієпископа Кардинала **Іосифа**, Митрополита УАПЦ **Митислава**, Митрополита УКЦеркви Владики **Амвросія**, Архієпископа **Івана Бучка** з Риму, Владики **Ярослава Габра** з Чикаго, голови Проводу ОУН і голови ЦК АВН **Ярослава Стецька**.

Успішно виступало тріо „Соловейки“ з Філадельфії: **Леся Романець**, **Марійка Гаманюк** та **Ірина Зозулян**. Учасники бенкету оплесками привітали присутнього в залі сумівця **Андрія Бандуру** з Канади — сина сл. п. **Провідника ОУН**.

Наступного дня після вранішніх Богослужень одно-

—————
О. Галатина і декламації сестер **Лідії** і **Ірини Кvasnij**. Після бенкету відбулась забава з танцями під звуки оркестри „Мрії“.

Імпреза була добре зорганізована завдяки жертвенній праці голови Відділу ОЧСУ **І. Макара**, голови Осередку СУМА **О. Рибіцького**, виховника цього Осередку **В. Босака** і інших друзів.

В. Л-ць

ВІСТІ ОБ'ЄДНАННЯ ЖІНОК ОЧСУ

Оксана Керг

В ТИСЯЧОЛІТТЯ ВЕЛИКОЇ ВОЛОДАРКИ

„Що є важливіше в світі, як не заховання своєї батьківської віри, божественної і єдиної в людстві?” Ці слова гетьмана Богдана Хмельницького цитує автор „Історії Русі”, роздумуючи над політичними діями володарів для добра свого народу. Вони з особливою чіткістю згадуються в тисячолітню річницю смерті княгині Ольги, можливо останнього монарха матріархальної доби в зв’язку з її заходами „шукати правди в чужовірстві” — впровадження нової, християнської релігії в княжій Русі. Щоб зрозуміти цей не лише релігійний, а й політичний крок слід зробити короткий екскурс в прапісторію нашого народу.

Українські землі стали населюватись уже в кам’яну добу-палеоліт. В наступній, неолітичній добі вони характеризувалися, як виявляють археологічні розкопи, керамічною, т. зв. трипільською культурою, а в залізну добу характеризуються скрещенням наддунайської культури з кавказькою. В цей час на території сучасної України появляються кіммерійці, а десь біля VII ст. до Христа іранські півковичики-скити. На території України перебувала тубільна людність осілого хліборобського характеру, що „мешкала в укріплених осадах і була добре

голосно до нової Центральної Управи СУМ, з осідком у Бельгії, переобрano на голову мгра **О. Коваля**, а до Управи ввійшли: заступники голови — мгр **Євген Гановський** із ЗСА, **Ярослав Деременда** з Англії і мгр **Теодор Буйняк** із Канади; ген. секретар — **Андрій Гайдамаха** із Бельгії; до Головної Викової Ради СУМ’у: голова — ред. **Д. Чайковський**, члени д-р **Б. Стебельський**, **М. Франкевич** і **Анна Ластовецька**; до Центральної Контрольної Комісії: голова — інж. **В. Олеськів**, члени — **П. Башук**, д-р **П. Надзікевич**, **Д. Мицак** та **І. Щіпкевич**; до Центрального Товариського Суду: голова — **М. Фурда**, д-р **М. Остафійчук**, пп. **Білогоцький**, **Шмігель** та **Чор**.

Після схвалення резолюцій і заключного слова мгра Омеляна Кovalя закінчилася перша частина IX Світового Конгресу СУМ.

Учасники й гості Конгресу оглядали дві виставки, влаштовані п. **Василем Харуком**: до 10-річчя смерті Степана Бандери і до 20-ліття праці СУМА.

озброєна тим самим залізом, що ним були озброєні й наїзники-іранці”. Грецький історик Прокопій називає їх антами, а новіші дослідники вказують на праслов’янські племена, які й після розселення слов’ян залишилися на українських землях і, за Грушевським, стали субстратом пізнішого народу Київської Держави.

Рівночасно з інвазією скитів відбувається грецька колонізація північно-понтійського Примор’я. Звершенням тієї колонізації було заснування 511 року перед нар. Христом найважливішого міста з усіх прибережних факторій — Пантікапеї (сьогодні Керч), що стала столицею Босфорського царства. Понтійська імперія, що проіснувала біля 800 років, променювала гелленістичні впливи далеко на північ pontійськими ріками, головно дніпровською магістралею, тим „шляхом із варяг у греки”, і це привело до того, що землі сучасної України стали продовженням чорноморського узбережжя, частиною світу Еллади.

Отож Київська держава з її варязькою династією, з якої походила, без сумніву, і Гельга-Ольга, мала населення з спадщиною політичної культури гелленістичних промінювань та мандрівництва народів.

Форму матріархального устрою цього населення підкреслює передньоазійський культ Великої Матері Кібели, завузлений з грецькою модифікацією — культом Деметри, щоб перейти до староруського Купали. Перший історик України грек Геродот подає у своєму творі „Скитія” оповідання про прощу двох „гіперборейських” дівчат у VII ст. перед Христом з хліборобськими дарами аж на острів Делос до святынь Артеміди та Деметри. На тлі такої ситуації рельєфніше виступить княгиня, яку народдя пам’ять та скупі, систематично нищені ворогами, писані пам’ятки оцінюють дуже високо й навіть підносять до рівня святої.

Хоч яка приваблива для письменників постать енергійної і розумної жінки на київському престолі, мало авторів писало про неї. На

еміграції єдина Ольга Мак змалювала її в повісті „Лебідка”. Зате заслужила вона не аби якої уваги підсоветських авторів. Письменник старшого покоління Семен Скляренко згадує її нерадо в своїх історичних романах, ніби соромлячись її монументальної постаті. А вже молодший за Скляренка Павло Загребельний у своєму романі „Диво” не пошкодував густих фарб, щоб виявити „єхидність її холодних очей, сухість блідих, затиснутих губ, ворожий блиск її непевних очей”...

Як же ж „бездержавний південь”, що мусить зосгатися без своїх святынь, без архівів, без історії, навіть без мови, міг мати таких жінок на своєму престолі! Доки ще не прийнято „буржуазну” княгиню в історії советського народу за свою, доки ще безрідний московський проголетар не звик до такого високого соціального походження — у версії підсоветських бардів представляється велику княгиню як „перевізницівіну”, малощо не пастушку, яку князь Ігор вполював собі немов соболя і примістив в одному зі своїх палаців. Але доказом тому, що це був не мезальянс, а гармонійне подружжя воїновничого князя, є те, що зуміла Ольга вибитися на першу з князівих дружин. Ймовірно не лише красою, а вже напевно й освітою та розумом відзначалася княгиня.

Відбронзовування монархині йде двома шляхами — втілюванням українських історичних постатей в московську історію і другим, здійснюваним українською версією — показати їх маловартісними, здегенерованими чужинцями, ворогами та експлуататорами власного народу.

Життя монархині Ольги відоме нам з таких яскравих епізодів її довговічного та трудолюбного життя: помсти над деревлянами, встановлення „полюддя”, тобто реформи адміністрації, і сприяння новій релігії. Цього досить, щоб встановити її надзвичайний хист монархині, коли зважити, що в її часи ніяка інша жінка на те не спромоглася. Сама бувши ісповідницею старої української релігії, прийшла Ольга до висновку, що, навіть шануючи традицію (похоронила ж чоловіка за традицією, убиваючи на поминках заставників), з державної рациї треба покінчити з старим ладом і прийняти нову віру. Гелленістичні впливи були в київській Русі давні і певно ще живі, Еллада була в той час християнською Візантією. Охрищення не

далось легко і швидко. Не вистачило загнати киян у ріку Дніпро, потопивши перед тим старих богів! На ці великі зміни в душі народу прийшлося працювати цілим поколінням, вживаючи для того і нового письма і нової мови, і головне добрих і численних проповідників. Недарма залишилися серед старих легенд і ті, які оплакували старих богів і надіялися, що вони „видибають” з ріки, в якій їх потопили.

Можливо, княгиня довго важила революційні пляни, доки рішилась провести їх в життя. Вона іздила до Візантії, мабуть, не на те, щоб покірно прийняти з рук хитрих і підступних грецьких політиків їхню державну релігію, не отримавши за це політичних гарантій. Вона зверталася і до інших монархів тогочасного світу, зв'язаних з Римом, отже до конкурентів, рахуючись зі спором двох осередків християнства.

Можливо введення християнства, а власне знищення старого релігійного світу нашої працьківщини з його мораллю зневалізувало деякі прикмети народу, наприклад: завойовництво, витривалість, завзяття, можливо спричинилося до того, що Київська Держава зникла і до сьогодні не може відродитись у своїй давній силі. А можливо це була невідхильна неминучість, оте зірвання зі старим світом, що може її віджив призначену їйому на землі долю. І вчинок княгині Ольги був кроком до нового життя, яке попливло б нормальним руслом, якби не татари...

Яке б не було життя великої княгині, а жила вона, як і ми сьогодні, на переломі великої епохи, в тяжких і скомплікованих часах. Тим більше вони підносять її надзвичайні вчинки і освітлюють ясну постать красуні-українки в намітці, що збереглася донині у нашему національному уборі з тих давніх, гіперборейських, майже нереальних часів.

Бажано було б, щоб у тисячолітню річницю її смерті в Гарвардському університеті з'явивились друком і розійшлися у світ передруки старовинних записів, неповторної вартості літописів, які б нам і нашим нащадкам нагадували, що Україна була, є і буде.

ЧИТАЙТЕ,

ПЕРЕДЛАЧУЙТЕ,

„ВІСНИК”!

Алла Коссовська

КНЯГИНА ОЛЬГА

Ти для нас — легенда, таємниця,
Екзотична кіївська княгиня,
Як перо чудесної жар-птиці,
Ми легенду зберегли донині.

Нам вона здається казковою
Ця княгиня мудrosti і слави,
Тих часів блискучого розвою
Києва могутньої держави.

Нам вона жорстокою здається
(Пригадайте з деревлянами розправу!),
Та було тоді в людини інше серце
І поняття про князівське право.

Цього серця не торкнув ще промінь
Світлої моралі християнства,
Не завжди було чуття жалю знайоме
Нашим предкам у часи паганства.

Але мудрість і красу княгині
Щиро сердні славили бояни,
Берегли її, як дорогу святиню,
Вдячні їй і віддані кияни.

І повага ця і шана, і подивляння
Гордості і розуму, і волі
Залишила нам до днів останніх
Мудра кіївська княгиня Ольга.

А коли нова торкнулась віра
Струн душі володарки-княгині,
В ній знаїшлось тоді і серце щире,
І любов до Руси-України.

Пропливли над Києвом століття,
А над світом — міліони літ,
І тепер в червоне лихоліття
Твій Дніпро про дні минулі синить.

З іменем твоїм сплелася слава,
Переможні бойові діла
І могутня київська держава,
Що так пишно над Дніпром цвіла.

ВИРІВНЮЙТЕ

ЗАБОРГОВАНІСТЬ

ЗА „ВІСНИК”

ДЕЛЕГАЦІЯ ОЖ ОЧСУ В ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЯХ

7-го листопада м. р. о год. 10-ій ранку 7-членна делегація, очолена головою Об'єднання Жінок Оборони Чотирьох Свобід України пані Уляною Целевич, з репрезентантами інших Організацій Визвольного Фронту передали на руки заступника американського амбасадора при Об'єднаних Націях М. Фінгера петицію, підписану п'ятьма тисячами українців, американських громадян.

У петиції, зокрема, сказано:

„Наступні місяці 1970 року визначено в ЮНЕСКО як „Рік Леніна” — на відзначення століття з дня його народження. А це — історичний факт, що в 1919 році Україна була окупована під проводом цього самого Леніна, після чого людські права заперечувано українцям під владою його наступників Сталіна, Хрущова і Брежнєва. Терор, арешти, депортациі і примусовий атеїзм поліційної держави стали долею мільйонів українців. В імені тих позбавлених голосу мільйонів людей в Україні Організація Жінок Оборони Чотирьох Свобід України передає Вам цю петицію з 5.000 підписів...”

Декларація Прав Людини — сказано далі в петиції, — величний документ нашого сторіччя, яка проголошує права людей і народів на самовизначення, поборювання расової дискримінації, соціальну, економічну справедливість, була підписана представниками УССР 10 грудня 1948 р., як рівноправними членами ОН. Проте, УССР не є, як дехто думає, вільною і незалежною державою українського народу...”

Петиція закінчується вимогою: 1) перевести інвестигацію порушення чarterу ОН і Декларації Людських Прав щодо України та інших республік СССР; 2) зажадати від советського уряду, щоб звільнити усіх політичних в'язнів, які поневіряються в російських тюрмах та концтаборах і 3) зажадати від советського уряду, щоб стягнув свої війська та поліцію з України і території інших поневолених націй.

Заступник амбасадора С. Фінгер, виявивши зацікавлення петицією, ставив запитання, на які п-ні У. Целевич давала вичерпні відповіді. Для підтвердження відомостей з України подано йому книжку „Чорновол пейперс”. Авдієнція тривала повну годину.

ЯК МИ ПРАЦЮЄМО

Мгр Уляна Целевич, голова ОЖ ОЧСУ внесла петицію в справі Катерини Зарицької та ін., що поневіряються в московській тюрмі за працю в Українському Червоному Хресті під час другої світової війни, на руки американського амбасадора в Об'єднаних Націях.

Голова ОЖ ОЧСУ Уляна Целевич вислава до ЮНЕСКО, на руки сенатора Джана Рарика протест проти святкування тією організацією сторіччя з дня народження кривавого ката Східної Європи та ідеолога тиранічної московської влади Леніна і надання йому титулу „Людини Року”.

Посадник Шикаґо Бейлі запросив міграційну агенцію на обід, влаштований на честь трьох астронавтів — перших людей на Місяці. Обід відбувся в Палмер гавані.

У найбільшій концертovій залі Сиракюз відбувся „Фестиваль Націй”, на якому виступила українська група. Сумівці, переважно студенти Сиракузького університету, дали найкращу хореографічну точку, а чоловічий хор „Сурма” відспівав дві пісні. Відділ ОЖ ОЧСУ з його головою Константиною Микитин влаштував з цього приводу виставку народного мистецтва та української кухні, яка мала великий успіх у відвідувачів. Преса, радіо і телевізія широко коментували виступ української групи. Таку ж імпрезу заплановано і на наступний рік.

СВЯТО КНЯГИНІ ОЛЬГИ В ПРВІНГТОНІ

Воно відбулося 16 листопада в приміщенні Народного Дому. Свято відкрила артистка Іванна Кононів молитвою укладу о. І. Назарка. Після доповіді про княгиню Ольгу почався концерт „Запорізьким маршем” в аранжуванні Сінгалевича і виконанні бандуриста Володимира Юркевича та його молоденької учениці Олі Редьки. Любія Мостова, молоденька декляматорка, з чуттям виголосила вірш Романа Завадовича „Святій княгині Ользі”. „Думу про Правду” Остапа Вересая виконав бандурист Володимир Юркевич, а після того „Ой горе тій чайці” Мирона Леонтовича та „За волю Вітчизни” Фоменка виконало тріо: Валя Калин, Іванна Кононів та бандурист В. Юркевич.

В сцені Людмили Коваленко „Княгиня Ольга” виступили Марія та Людмила Вожаківські, виконавши свої ролі з драматичним талантом.

Шансено „Боже великий, єдиний” у виконанні гурту Юначок закінчився цей мистецький концерт.

ВИШИВАНІ ВЕЧЕРНИЦІ В БОФФАЛО

Цьогорічні вишивані вечерниці, влаштовані Відділом ОЖ ОЧСУ в Бонні 25 жовтня в Українському Домі „Дніпро”, були черговим успіхом діяльності цього Відділу.

До програми вечерниць входили: конкурс і нагороди за найкращу вишивку, виступ квартету СУМА „Соняшники” під орудою міграційного артиста Христини Були, виступ танцювального ансамблю СУМА під керівництвом Володимира Коваленка та вибір князівни. Пригравала оркестра „Серенада” Михайла Телюка. Керував програмою мистець-маляр інж. Маріян Борачок.

Найкращі вишивки визначило жюрі в складі: Степанія Мороз, Олена Морозевич, Марія Михаськів, Христіна Була, Дарія Пристайко.

Першу нагороду одержала Петруся Доцін з Ст. Ке-

теринс, другу — Наталія Дацкевич з Бонні, а третю — Слава Борачок.

Нагороди за найкращі вишивані чоловічі сорочки: І-ша — Зенон Доцін з Ст. Кетеринс, ІІ-га — П. Барашок з Ст. Кетеринс, ІІІ-тя — Степан Грекуляк з Бонні.

Князівною вечерниць вибрали Дарію Пристайко, а її дружками: Ірину Вуйцік та Любію Швець. Всі вони є активними членами Осередку СУМА ім. Лесі Українки.

При інtronізації князівни та її дружок з кількома словами про княгиню Ольгу виступив М. Борачок.

Атракціями вечерниць були: виступ терцету СУМА (Христіна Була, Марійка Бучинська та Ірина Вуйцік) і танцювального ансамблю СУМА (Маруся Щавінська, Ірина Сташків та Ганя Регула і брати Володимир, Роман та Андрій Коваленки, Ігор Мороз і Мирон Пристайко).

Відділ ОЖ ОЧСУ в Бонні очолює пані Катруся Мороз.

ВЕЛИКІ ВТРАТИ

Жорстоке літо 1969 року вирвало з-поміж наших рядів трьох визначних українок, які гідно несли прapor нескореної України.

ОЛЕНА ЗАЛІЗНЯК, довголітня громадська і політична діячка, що на еміграції очолювала СФУЖО, вершину організацію жіночих товариств, померла в Монреалі, де її поховали і на її честь встановлено стипендійний фонд ім. Олени Залізняк.

У місті Трентоні упокоїлася після бурхливого і повного терпіння життя письменниця **ЛЮДМИЛА ІВЧЕНКО-КОВАЛЕНКО**. Авторка трилогії „Степові обрії”, кількох романів, численних новель, гуморесок та драм, вона мала дуже тяжке життя під московською окупацією. Її чоловіка, письменника Михайла Івченка залишили, а дочка, надійна письменниця, згинула в катастрофі. Перебуваючи самотньою на чужині, вона активно включилася в громадське й літературне життя, бувши членом багатьох організацій.

У Чикаго померла член АБН і багатьох громадських організацій, колишня артистка київського драматичного театру, **ФАТИМА з ГАЄВСЬКИХ ОМЕЛЯНОВИЧ-ПАВЛЕНКО**. Народжена в козацькій родині на Полтавщині, пережила з своїми близькими всі радощі відродження країни і всі поневіряння еміграції. Мистецька діяльність у Полтаві та Києві, праця для народу на Закарпатті і особливо останні роки в Чикаго поставили Покійну в ряд тих діячів, які життя віддали за „друзів свою”. Бувши дружиною генерала, виховала й сина на військового старшину, а всім своїм землякам помагала чим могла, маючи благородне серце і патріотичні почуття. Українське Чикаго болюче відчуло відхід Покійної.

СКЛАДАЙТЕ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД!

Богдан Ігор Антоніг

КРУТЯНСКА ПІСНЯ

Спом'їммо в пісні славу Крутів,
Найсвятіше з наших бойовиць!
Крути, Крути — смолоскип в майбутніс,
Шідіммо наші душі ввиши!

Крути, Крути — це за Батьківщину
Стати муром, шанцем душ і тіл!
Крути, Крути, мужнє воєдино
Прямувати в найсвятішу ціль!

Крути, Крути — час розіплати близько,
Вже червоний ворог кари жде!
Крути, Крути — вічне бойовисько
За майбутній, за світліший день!

Крути, Крути, мужність і посвята,
Вірність, що міцніша понад смерть!
Крути, Крути! Горда і крилати
Кличе пісня і веде вперед!

Від Редакції: Український талановитий композитор поза залізною заслоновою, скритий під псевдомом „Семен Михайлів”, переслав цю, скомпоновану ним пісню до слів відомого поета Богдана Ігоря Антоновича, за кордон до вільних українців, бо на Батьківщині немає зможи її співати. Пісню з нотами одержало 1968 р. в Канаді. Українські хори мають змогу виконати її вперше — революційну пісню, якої не стримали московські кордони!

Ділимося сумною вісткою, що в неділю 9 листопада 1969 року відійшов у вічність

бл. п. ДМИТРО ЧОЛІЙ

довголітній член ОУН, основоположник 35-го Відділу ОЧСУ в Асторії, Н. І.

Покійний народився 21-го жовтня 1906 року, с. Потік, Рогатинського повіту на Україні.

Похорон відбувся 12-го листопада 1969 р. з церкви Чесного Хреста на Українському Цвинтарі в Байди Бруку, Н. Дж.

Дружині Покійного і всій Його Родині висловлюють найпциріше співчуття

ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО ВІЗВОЛЬНОГО ФРОНТУ

БЛИ ПЛЯМИ В НАШІЙ ІСТОРИЇ

У спогадах авторитетних діячів українських визвольних змагань (Д. Дорошенко та ін.) не раз згадується, що в 1917 році уряд Леніна обіцяв українському посольству в Москві повернути на Україну всі історичні козацькі прапори і гетьманські клейноди, що зберігалися в московських та петербурзьких музеях, але переговори в тій справі припинилися внаслідок війни, яку розпочав проти України большевицький уряд. В журналі „Українське Козацтво” (ч. 11-12, Чікаго, 1969) надруковано цікавий спогад Каленика Лисюка, який цю справу представляє інакше. Нижче наводимо уривок з цього спогаду:

„...Ще в початку 1917 р. Полтавець-Остряниця, бувши російським старшиною, зорганізував Українське Вільне Козацтво в Петрограді. Скільки він мав у себе козаків я не знаю, але я бачив, що то були живі російської армії, які походили з різних земель України. Зорганізувавши такий відділ, полковник зайшов із своїми козаками в Історичний Музей і насильно відібрав там усі українські козацькі прапори та стяровинну козацьку зброю і все те переніс до готелю, в якому мешкав, а в коридорах того музею поставив озброєну козацьку варту...

Керенський, якого я знову з сибірського процесу, бо він був в центральному комітеті партії соціаліст-революціонерів, до якої належав і я, наказав вислати до готелю комісію з дорученням відібрати від Полтавця-Остряниці всі ті козацькі клейноди і повернути до музею. Я також був призначений в ту комісію від Співта Солдатських і Робочих Делегатів. Коли ми підійшли до готелю, то вартовий козак не впустив нас навіть на коридор, де перебував Полтавець-Остряниця. Коли ж йому доповіли, в чим справа, то він нам відповів: „Нас пограбували, і я в імені Українського Віль-

ного Козацтва відібрав награбоване і передам його власникові, себто Українській Державі"...

Комісія, що мала відібрати від полк. Полтавця-Остряниці українські козацькі клейноди, так і відійшла з пустими руками. Тоді російський міністер князь Льзов настоював послати озброєний відділ проти українських вільних козаків, що з Полтавцем-Остряницею обсадили той готель, і силою відібрati ті музейні цінні експонати. Але Керенський відрадив те робити, а пропонував полагодити справу в мирний спосіб, щоб не загострювати відносин з відділом УВК...

З українськими прапорами, що їх реквірував Полтавець-Остряниця з петербурзького Історичного музею, як він сам мені оповідав пізніше, сталося слідуюче. Він зінав, що провезти всі ті скарби в Україну разом було тяжко. Тому він розділив їх на чотири пачки і призначив чотирьох козаків, що мали б їх відвезти в Україну різними шляхами і різними потягами. Прапори зняли з держаків і звинутили в окремі клунки.

На вулицях столиці в ті дні почалася боротьба большевиків проти „Временного Правительства” і в тих заворушеннях російській владі не було в голові про справу тих музейних речей. Полтавець-Остряниця війшов на двірець і, зорінтувавшись в обставинах, дав знати своїм довіреним козакам, щоб висмикнулися з Петрограду. Але до Києва дісталися тільки двоє: сам полковник і ще один козак з тими цінними речами. Другий козак прибув без клунку, бо по дорозі москалі відібрали його. Ще один козак пропав безвісти разом із довіреними йому скарбами. Те, що пощастило довезти до Києва, було здано до нашого музею. Так мені оповідав сам Полтавець-Остряниця.

А що ж я робив, ставши членом УВК? На Західному фронті я провадив українізацію Панцерного дивізіону, в якому служив, і зорганізував при ньому 1600 козаків, яких пропровадив до Києва. Але Винниченко розпустив моїх козаків, бо, як казав мені особисто, „нам потрібна міліція, а не бавитися в солдатики”...

ДОКУМЕНТИ З ТОГО БОКУ

ЛІСТ О. СОЛЖЕНІЦІНА

Автор заборонених в СССР повістей „В кругу першому” і „Раковий корпус”, переслідуваний режимом і недавно виключений зі Спілки Письменників ССР, Олександр Солженіцин звернувся до Управи цієї Спілки з листом, в якому між іншим пише:

„Безсоромно порушивши власний статут, ви виключили мене з гарячковим поспіхом, навіть не виславши мені телеграми з попередженням (Солженіцин працює в Рязані як учитель середньої школи — ред.). Ви одверто продемонстрували, що ваше рішення було прийняте до обговорення справи. Чи ви злякалися того, що вам прийшлося б дати мені 10 хвилин на відповідь?.. Ваш годинник, — пише далі Солженіцин, — відстає від часу на століття. Розсуньте ваші тяжкі, дорогі завіси. Ви навіть не підозріваете, що надворі сві-

тає. Минулися глухі, присмеркові часи і зближається день, коли кожний з вас старатиметься знайти спосіб, щоб зішкрябати свій підпис з вашої сьогоднішньої резолюції. Сліпі ведуть сліпих. У період кризи нашого поважно хворого суспільства ви неспроможні запропонувати щось конструктивне, щось добре — тільки вашу злобну пильність. Всюди повзають ваши жирні статті, ваши безглазі твори. Немає ніяких дискусій. Тільки голосування і адміністраційні рішення...

Чому, — пише Солженіцин, — ви ведете такі розмови, які ви змушені ховати від народу? Хіба 50 років тому нам не обіцяли, що вже ніколи не буде таємної дипломатії, таємних переговорів, таємних призначень і змін, що маси будуть знати про все і все одверто обговорювати? „Ворог слухає!” — Це ваша відповідь. Ці вороги — основа вашого існування. Щоб ви робили без ваших ворогів? Ненависть, ненависть гірша за расизм стала вашою безплідною атмосферою... Прийшла пора згадати, що ми — частина людства. А людство відрізняється від тваринного світу даром мови і з природи своєї має бути вільним. Якщо його сковати, воно вернеться до тваринячого стану. Публічність і одвертість чесна і повна — це найперша умова для всякого здорового суспільства, в тому числі й нашого, — закінчує свого листа Солженіцин.

Лист Леніна членам Політбюра

У той самий час, як ЮНЕСКО, організація в справах освіти, культури і мистецтва при Об'єднаннях Націй, збиралася відзначати століття з дня смерті „великого гуманіста” Леніна, по Советському Союзу кружляють у відписах нелегальні видання п. н. „Хроніка поточних подій”, в одному з яких подається проречистий документ-лист В. Леніна до членів Політбюра в справі пограбування церков і монастирів. У цьому листі „великий гуманіст” повністю себе розкриває. Ось що читаємо в „Хроніці”:

Лист з 19 лютого 1922 р. підписаний Леніним, вимагає вжити нещадних заходів терору в зв'язку з за плянованим вилученням церковних цінностей. Зазначені в цьому листі інструкції ніяк не згоджуються з засадами соціалістичної законності, а улягають лише вимогам поточної політики і тактики:

„Взяти в свої руки цей фонд на кілька мільйонів золотих рублів (а може й кілька мільярдів) ми мусимо будь-що-будь”, — писав Ленін, — „здушити його (духівництва) спротив з такою жорстокістю, щоб вони не забули цього протягом кількох десятиліть”, вислати до міста Шуй члена ВЦВК1) і дати йому „словесну інструкцію”, щоб він виарештував там щонайменше кілька десятків представників духовництва, міщенства і буржуазії як нібито безпосередніх або посередніх учасників спротиву декретові ВЦВК про вилучення церков-

1) ВЦВК — Всеросійський Центральний Виконавчий Комітет — Ред.

них цінностей", а „на підставі його доповіді Політбюро дасть докладну директиву судовій владі, також усну, щоб процес шуйських заколотників, які спротивляються допомозі голодуючим, був переведений з максимальною швидкістю і закінчився не інакше, як розстрілом дуже великого числа найбільш впливових і небезпечних осіб м. Шуй, а по змозі і не тільки цього міста, а й інших духовних центрів”...

Голод уперто фігурує в листі Леніна, як сприятлива нагода, щоб вилучення церковних цінностей можна було перевести, не побоюючись спротиву селянства. „Самі ж мільйони або мільярди рублів, — пише він, — потрібні нам не на поборювання голоду, що, припустімо, могло б послужити віправданням репресій, а на те, щоб відчувати себе силою на Генуезькій конференції”.

Лист — суперсекретний, і навряд чи можна знайти джерело, через яке він попав у самвидав³). Ясно, що офіційна пропаганда проголосить подібний документ як фальшивку.

Несамовитий холуй або маніфест лакейзму

Чому потрапив до самвидаву цей памфлет, уперше надрукований 1877 року в Женеві, в безцензурній газеті „Общее Дело”? Це пояснити перша-ліпша з нього цитата:

„Нас прикували на ланцюг в тісній будці комітету в справах друку, годують недоїдками чужоземної преси, присилаючи нам її з чорними латками на всіх шпалтах, і ми, бігаючи туди й сюди на цьому ланцюгу на просторі п'яти кроків, гавкаємо цілі дні на ввесь світ, справедливо вважаючи його цілком ворожим нашому хазяйнові, гавкаємо на чужоземні нації, на свою молодь, на всяку перехожу й переїжджу думку, на якій немає тавра нашого пана”.

Або: „Смиренномудре! Чи ж ми не мудрі! Звелить начальство, — казали у 1863 році ліберальні офіцери в Польщі, — ми завтра ж учиним таке саме повстання. Начальство наказує — ми душимо угірців і поляків; начальство наказує — ми „визволяємо” болгарів і каракалпаків. Накажуть ліберальніchatи — ліберальнічасмо, прославляємо англійські порядки, осуджуємо відкуп і кріпосництво відразу ж після їх скасування, співчуваємо Гарібалді і Гамбетті, ласмо МекМагона, громимо Папу, Австрію і Наполеона”.

**

³⁾ Генуезька конференція 1922 р. була скликана для обговорення економічних проблем повоєнної Європи. Офіційний голова советської делегації Ленін керував нею з Москви, а очолював делегацію Г. Чичерін. Скориставшись з розходжень між державами-альянтами, советська делегація уклала з Німеччиною договір в Рапалльо. — Ред.

⁴⁾ Самвидав — так називають в ССРР поширювані нелегально підпільні видання. — Ред.

У Чернівцях арештовано молодого чоловіка на прізвище Гай. Обвинувачення — зв'язок з українськими націоналістами”.

**

У травні і липні в місті Грізному двічі зроблено спробу висадити в повітря пам'ятник російському генералові Ермолову, „покорителеві Кавказу”. Вибухи були не дуже сильні. За першим разом генералові відірвало голову, але наступного дня її знову встановили. За другим разом потерпіла частина постаменту. Відомо, що місцева людність бажає, щоб у столиці Чечено-Інгушетії стояли пам'ятники національним героям, а не царським колонізаторам.

Свідчення А. Краснова

У нелегально пересланому на Захід листі підписаний прізвищем Краснова кореспондент, описуючи трагічний стан релігійного життя в ССРР, між іншим пригадує: „В хрущовський період за якихнебудь два-три роки закрито понад десять тисяч церков і кожний день приносив нові й нові вістки про чергові акти розбишацтва — в Почаївському монастирі і в інших монастирях Молдавії та України. Тоді всі газети й журнали були переповнені смердючими наклепами на адресу віруючих, а ієархи сиділи на своїх місцях, боячись промовити слово в обороні церкви і вірих...”

Далі цей кореспондент наводить цікавий епізод, що характеризує політичну атмосферу в Советському Союзі, а зокрема на Україні:

„... Перебуваючи в Ленінграді, я зайдов у невеличкий ресторан, в якому бував ще студентом. Ресторан цей поділений на кабинки, і стільци там поставлені впритул, так що, сидячи за столом, ви чуєте все, що говорять ваші сусіди. І от я несподівано опинився в компанії солідних приїзджих товаришів у цивільному, але ніяк не цивільних, і став учасником їх розмови. Коли вони заговорили про те, що „треба бити по-пів”, я з властивою мені безцеремонністю втрутівся в розмову і почав заперечувати. Розмова закінчилася таким обміном реплік: „Баше щастя, що ви живете в Ленінграді. — Я живу в Москві. — Ну, тим більше в Москві. А жили б ви у нас на Україні, ми б вас на порох розтерли”.

На жаль, це не були тільки слова — за цими словами стояли діла, тисячі діл, тисячі розправ з недогідними людьми, що їх цікують як „релігійних догматиків”.

ЗА ТЕ, ЩО ВІРИЛИ В ОБ'ЄДНАНІ НАЦІЇ

Скориставшись з проголошеного Об'єднаними Націями Року Прав Людини, „ініціативна група”, що бореться за громадські права в ССРР, вислава до цієї міжнародної організації петицію з протестом проти переслідування інтелектуалістів з політичними мотивами. ОН на петицію не зреагували, а „ініціативну групу”, що складалась з 15 осіб, КГБ виарештував. Голову цієї групи, харківського інженера, кол. майора Генріха Алтуняка засуджено на три роки тюрми. 24 особи, крім членів „ініціативної групи”, що підписали петицію, тероризують постійними викликами до КГБ.

ПОДІЇ ВЕЛИКІ І МАЛЕНЬКІ

„НАШІ” ТАКОЖ ПОПИСУЮТЬСЯ

Знаний серед українців в Нью Йорку професор політичних наук Гантер-коледжу Михайло (Майл) Яворський в день „В'єтнамського мораторію” виступив перед студентською авдиторією, як подає друкований листок „Гантер Енвой” (з 21 листопада м. р.), із такими вартими уваги ствердженнями:

„Він сказав, що коли б це було необхідним, Уряд (американський – ред.) має бути „розторочений на друзі з виставлений в музеї старовини”. Проф. Яворський вважає, що особи, які контролють Уряд, хочуть лише одного: зберегти існуючу систему. І тому вони стосують військову силу проти мирних демонстрантів (!?). Він заявив, що „коли президент Ніксон каже, що його не зворушують демонстрації, він помилується так само, як помилується російський цар у 1917 році”. Проф. Яворський вважає, що зорганізований бізнес і федераційний Уряд намагаються обернути народ у слухнані, покірні істоти (!). Умовини в З'єднаних Стейтах, сказав він, закликає до соціальної революції (не фізичного повалення Уряду*)”.

Отже, маємо і таких „революціонерів” серед колишніх Ді-Пі, що їх доброзичлива Америка впустила на свою землю.

*) Бо за спробу фізичного повалення Уряду карається в Америці згідно з законом.

З'ЇЗД „КОЛГОСПНИКІВ”

По довголітній перерві відбувся наприкінці листопада 3-ї всесоюзний з'їзд „колгоспників” — сільських активістів, спеціально вибраних представляти підсобовецьке селянство.

На з'їзді затверджено „примірний статут” колгоспу — „новий закон” для 36.000 колгоспів в ССР, що фактично не вносить ніяких змін у ретроградну, антинародну колгоспну систему. Т. зв. присадибні ділянки, що постачають на ринок більше як половини міської, олії і пташиного м'яса, залишено. Натомість запроваджено соціальне забезпечення колгоспників на випадок тимчасової втрати працевдатності, пенсії, які вже запроваджував був Хрущов, і мінімальні заробітки для колгоспників. Усі ці „благодійства” представлені так туманно, що годі уявити конкретну з них користь для колгоспників.

Кремлівські сталіністи-догматики в обличчі постійної кризи і нерентабельності зненавидженої колгоспної системи ніяк не відважаться на її грунтovні реформи. І нині ця система в її сталінському вигляді існує лише в ССР, Китаї та Альбанії.

Ширший огляд третього з'їзду „колгоспників” і ситуації в сільському господарстві ССР буде поданий в наступному числі „Вісника”.

„ВДРУГЕ” ПОМЕР ВІКТОР ПЕТРОВ

У Києві закінчив свої дні Віктор Петров-Домонович, археолог і письменник, що в 1946-49 роках, діставшись до українських письменницької, наукової та інших організацій, діяв серед них як советський агент-розвідник. Після зникнення Петрова в 1949 р. з Мюнхену деякі „вільні духом” емігранти в пресі і в поширюваних ними чутках обвинувачували „бандерівців”, що це вони замордували „визначного науковця і письменника”. Десять показували навіть бункер, де його зарубано сокирою. Вимагали у цій справі слідства проф. І. Розгін і інші.

В некролозі київського „Українського Історичного Журналу” (ч. 9 за вересень 1969 р.) в зв'язку з смертю цього агента-провокатора сказано між іншим таке:

„Уся діяльність В. П. Петрова під час війни мала патріотичне спрямування і в двадцятирічній ковелій перемоги над гітлерівською Німеччиною він був нагороджений орденом Великої Вітчизняної Війни першого ступеня за видатні заслуги перед Батьківщиною. Після війни В. П. Петров вернувся до наукової праці. Під час перебування в Москві в Інституті Археології АН ССР (Інституті Історії Матеріальної Культури АН ССР) він підготовив до публікації матеріали Масловського могильника... Потім, перейнявши в Києві завідування Науковим Архівом Інституту Археології АН УССР, В. П. Петров керував його впорядкуванням”.

Період перебування В. Петрова після війни у Москві, очевидно, треба пояснити тим, що КГБ якийсь час тримав його в тіні і не випускав на Україну, даючи можливість „вільному духу” на еміграції далі поборювати ОУН, як „терористичну організацію”, що нищить таких людей, як „визначний письменник і науковець” В. Петров.

Чи вистачить громадянської мужності в осіб, які, піддаючись шептаній пропаганді КГБ, ширili серед еміграції розбрат і взаємне недовір'я, призватись тепер одверто до своїх помилок? Зрештою, усіх їх можна запросити до цього поіменно.

К. Л.

З ПІДСОВЕСТЬКОГО ГУМОРУ

ПІДЛАБУЗНИК НА ІМЕНИНАХ НАЧАЛЬНИКА

Ви рік чекав цієї дати —
Коли начальству можна дати.

ЗДІВНІСТЬ
Досягнення чужих умів
За власні видати
умів.

ОЦЕ ОДРУЖИВСЯ!
Не менше, аніж він,
пила
Та ще й пилила, мов
пила.
(„Дніпро”)